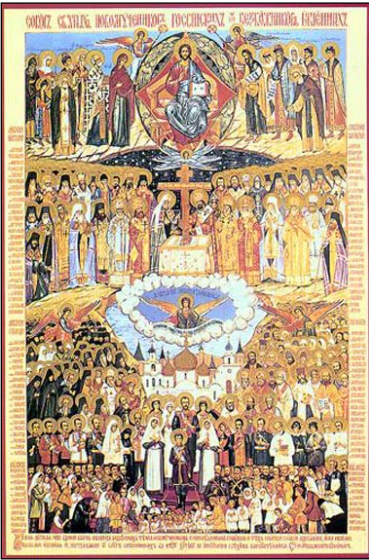

Ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τοῦ Μαρτυρίου τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας († 4.7.1918)

ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΑΓΙΟΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ Ο ΤΣΑΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β΄

Μέρος Α΄

ΕΙΝΑΙ πολὺ λυπηρὸ τὸ ὅτι Ὀρθόδοξοι Ἕλληνες, μάλιστα δὲ θεολόγοι καὶ θεολογοῦντες, ἀδυνατοῦν νὰ ἐμβαθύνουν στὰ τρομακτικὰ γεγονότα τῆς Ρωσικῆς Ἐπανάστασεως (1917).

Ἡ χριστιανικὴ θεώρησις τῆς Ἱστορίας παραδόξως ἀγνοεῖται, τὰ δὲ φρικτὰ ἐγκλήματα ἐκείνης τῆς περιόδου παρουσιάζονται ὡς μία ἀπλῆ δίωξι τῶν Ρώσων «εὐγενῶν» καὶ κατάλυσι τοῦ ρωσικοῦ φεουδαλισμοῦ!

Προξενεῖ μάλιστα ἰδιαίτερη ἀγανάκτησι τὸ ὑποστηριζόμενον, ὅτι δῆθεν

«τὰ ἄτομα αὐτὰ ποὺ σκότωσαν οἱ κομμουνισταὶ τὸ 1917 δὲν μαρτύρησαν γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία, ἀλλὰ γιὰ τὰ ἀτομικά τους φεουδαλικά προνόμια καὶ συμφέροντα, καθὼς καὶ γιὰ τὸν ἀρχηγὸ καὶ προστάτη τῶν τόσο ἀδίκων προνομίων τους τσάρο Νικόλαο καὶ τὴν θρησκοῦληπτη τσαρίνα, τὴν θαυμάστρια τοῦ διαβόητου Ρασπουτίν»!

Τὸ πόσο βλάσφημες εἶναι οἱ ἀπόψεις αὐτὲς θὰ καταδειχθῇ στὴν σειρὰ τῶν ἄρθρων, τὰ ὁποῖα θὰ ἀκολουθήσουν*.

* * *

ΤΟ 1981, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν Ρώσων τῆς Διασπορᾶς, ὑπὸ τὸν Ἁγιώτατον Μητροπολίτην Φιλάρετον, προέβη στὴν Ἀνακήρυξι τῶν

Ἁγίων Νεομαρτύρων τῆς Ρωσίας, θεωροῦσα ὡς Ἁγίους Μάρτυρας τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως **μόνον ὅσους ἐμαρτύρησαν ὑπὲρ Πίστεως** ἀπὸ τοῦ 1917 καὶ ἐξῆς· ὄχι δηλαδὴ ὅλους ἀδιακρίτως τοὺς φονευθέντας, ὡς ἄλλωστε ἐπραξε καὶ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας κατὰ τὸ ἔτος 2000.

Τουλάχιστον 20.000 Ἱερεῖς, 200 Ἐπίσκοποι καὶ ἀναρίθμητοι Λαϊκοὶ ἐξετελέσθησαν, κυκλοφοροῦν δὲ Συναξάρια τῶν Ἁγίων Ρώσων Νεομαρτύρων, στὰ ὁποῖα περιγράφεται τὸ βίαιο τέλος αὐτῶν ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Ὁ ἴδιος ὁ Τσάρος Νικόλαος Β΄, ὡς καὶ ὅλη ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια, συναριθμεῖται στοὺς Μάρτυρας, διότι ἐσφαγιάσθη ἀγρίως, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἦταν ὁ Ὁρθόδοξος Μονάρχης, ὁ «Χριστὸς Κυρίου», ὁ βαθύτατα εὐσεβῆς καὶ πρᾶος Αὐτοκράτωρ, πιστὸ τέκνο τῆς Ἐκκλησίας, ἐγνωσμένης ἀρετῆς, συμπαθέστατος στὸν Λαὸ τοῦ Θεοῦ καὶ μισητὸς στοὺς ἀθέους.

Οἱ εὐσεβεῖς Ρῶσοι Ὁρθόδοξοι εἶχαν ἀνέκαθεν στὴν συνειδήσι τους ὡς Ἁγίους τοὺς Ρώσους Νεομάρτυρας, τοὺς ἐπεκαλοῦντο στὶς προσευχῆς τους, ἔγραφαν τὰ Μαρτύρια-Συναξάρια τους καὶ ἔβλεπαν θαύματα διὰ πρεσβειῶν των.

Ἡ Ἀνακήρυξις ἦταν ἀπαίτησις τῆς συνειδήσεως τῶν εὐσεβῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ρωσίας, κατὰ δὲ τὸ 1918, ἡ Παρρωσικὴ Σύνοδος τῆς Μόσχας εἶχε προβῆ στὴν ἐτοιμασίᾳ τοῦ ἐδάφους γιὰ τὴν συλλογὴ στοιχείων ἐπὶ τῶν πρώτων τότε Νεομαρτύρων καὶ τὴν Ἀνακήρυξί τους, μάλιστα δὲ εἶχε εὐλογῆσει τὴν ἀπόδοσι τιμῶν εἰς Αὐτούς.

Εἶναι, ἐπαναλαμβάνουμε, λυπηρὸ νὰ ἀγνοοῦνται ὅλα αὐτὰ καὶ νὰ συντάσσωνται Ὁρθόδοξοι Ἑλληνες μὲ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Πίστεως· διότι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἀπὸ εἰλικρινεῖς Ἱστορικοὺς ἀναγνωρίζεται σήμερα, ὅτι οἱ Κομμουνισταὶ σκοπίμως διεστρεψαν τὴν πραγματικὴ εἰκόνα τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας καὶ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, προκειμένου νὰ δικαιολογήσουν τὴν αἱματηρὰ τυραννίᾳ ποὺ ἀκολούθησε τὴν κατάλυσι τῆς Ὁρθοδόξου Μοναρχίας.

Εἶναι πράγματι ἀσύγγνωστο σὲ ἕναν Ὁρθόδοξο νὰ μὴ ἀναγνωρίζῃ στὴν Ἐπανάστασι τοῦ 1917 τὴν ἔκχυσι τοῦ δαιμονικοῦ μίσους ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θρησκείας.

Ὁ νομπελίστας Ρώσος Ἀλέξανδρος Σολζενίτσιν ἐννόησε καὶ διεκήρυξε ὅ,τι οἱ διάφοροι θεολόγοι καὶ θεολογοῦντες παραθεωροῦν:

«Ὁ κόσμος ποτὲ μέχρι τώρα δὲν εἶχε γνωρίσει μιὰ ἀθεΐα ὠργανωμένη, στρατοκρατουμένη, ἐπίμονα κακό-

βουλη σὰν αὐτὴ ποὺ προπαγανδίζει ὁ Μαρξισμός. Στὸ φιλοσοφικὸ σύστημα τοῦ Μὰρξ καὶ τοῦ Λένιν καὶ στὴν καρδιὰ τῆς ψυχολογίας του, τὸ μῖσος κατὰ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ κύρια κινητήρια δύναμις, πολὺ πρὸ βασικῆ ἀπ' ὅλες τὶς πολιτικὲς καὶ οἰκονομικὲς ἐπιδιώξεις, ὁ στρατευμένος ἀθεϊσμός στὴν κομμουνιστικὴ τακτικὴ δὲν εἶναι περιπτωσιακὸς ἢ περιθωριακὸς ἢ ἓνας δευτερεύων σκοπός, ἀλλὰ ὁ κεντρικὸς τῆς ἄξων. Ὁ Κομμουνισμὸς γιὰ νὰ ἐπιτύχη τοὺς σατανικοὺς σκοποὺς του, ἔχει ἀνάγκη νὰ ἐξουσιάξη σ' ἓναν πληθυσμὸ, ποὺ ἡ καρδιά του εἶναι ἄδεια ἀπὸ θρησκευτικὰ καὶ πατριωτικὰ συναισθήματα, πρᾶγμα ποὺ ἀπαιτεῖ τὴν καταστροφὴ τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ. Οἱ κομμουνιστὲς διακηρύττουν φανερὰ καὶ τοὺς δύο αὐτοὺς σκοποὺς τους, ὅπως καὶ φανερὰ τοὺς ἐφαρμόζουν μὲ ἀκρίβεια».

Γι' αὐτὸ ἄλλωστε μὲ ἀπερίγραπτο μῖσος ἐδολοφόνησαν ἀγρίως τὴν ὀρατὴ κεφαλὴ τῆς Πίστεως καὶ τοῦ Πατριωτισμοῦ στὴν Ρωσία, τὸν Τσάρο Νικόλαο.

Προτοῦ ὅμως νὰ προχωρήσουμε στὴν διήγησι τοῦ Βίου τοῦ Ἁγίου Βασιλομάρτυρος Νικολάου, ὡς καὶ τῆς Οἰκογενείας του, θεωροῦμε σκόπιμο νὰ ἀρχίσουμε μὲ ἓνα θαῦμα τοῦ Ἁγίου, προκειμένου νὰ ἔχουμε τὴν εὐλογία Του.

* * *

ΟΙ ΣΕΡΒΟΙ ἦσαν οἱ πρῶτοι, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν τὸ 1930 ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο αὐτῶν τὴν Ἀνακήρυξι τοῦ Τσάρου Νικολάου ὡς Ἁγίου, διότι εἶχαν πεισθῆ γιὰ τὴν ἀγιότητά του μετὰ ἀπὸ σειρὰ θαυμάτων, ἓνα ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς.

Κατὰ τὸ ἔτος 1927, ὁ ζωγράφος Σ. Φ. Κολέσνικωφ, ὁ ὁποῖος ἐργαζόταν σὲ μία νεοπαγῆ Ἐκκλησία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ναοῦμ παρὰ τὴν Ἀχρίδα, σκέφθηκε νὰ ἀγιογραφήσῃ στοὺς τοίχους τὰ πρόσωπα δεκαπέντε (15) Ἁγίων.

Ἐζωγράφησε δεκατέσσερις (14) ἀπὸ αὐτοὺς, ἀλλὰ κάποιον μυστηριώδες αἶσθημα τὸν ἐμπόδιζε νὰ ἀποτελειώσῃ τὸ ἔργο. Ἔτσι, ἀνέμενε ὀλίγον καιρό.

Μία ἡμέρα, κατὰ τὸ σούρουπο, εἰσῆλθε στὴν Ἐκκλησία, ὅπου ὑπῆρχε ἓνα θαυμάσιο φῶς ἀπὸ τὴν δύσι τοῦ ἡλίου. Τότε, στὸν

κύκλο, ὁ ὁποῖος εἶχε μείνει κενὸς γιὰ τὴν ἁγιογράφησι τοῦ 15ου προσώπου Ἁγίου, εἶδε τὸ θλιμμένο πρόσωπο τοῦ Τσάρου Νικολάου! Ὁ ἁγιογράφος, γεμάτος ἔκπληξι καὶ συγκίνησι, ἔμεινε πρὸς στιγμὴν σὰν παραλελυμένος.

Κατόπιν, τοῦ ἤλθε μεγάλη ἐπιθυμία νὰ ζωγραφίσῃ τὸ πρόσωπο ποὺ εἶχε ἰδεῖ. Καὶ ἄρχισε νὰ βάζῃ κατ' εὐθείαν τὰ χρώματα, χωρὶς νὰ σχεδιάσῃ πρωτίτερα.

Ὅλη τὴν ἐπομένη νύκτα δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ κοιμηθῇ. Τὸ πρωῖ ἀποτελείωσε τὸ ἔργο του μὲ ἓνα τέτοιο ζῆλο, τὸν ὁποῖο δὲν εἶχε αἰσθανθῇ ποτὲ στὴν ζωὴ του:

«Ζωγράφησα χωρὶς φωτογραφία. Τὸ πρόσωπο τοῦ Τσάρου εἶχε ἐκτυπωθῆ στὴν μνήμη μου»!

(Ἔπεται τὸ Μέρος Β')

(*) Ἡ σειρά τῶν ἄρθρων αὐτῶν (Α'-Ζ'), εἶχε παρουσιασθῆ γιὰ πρώτη φορὰ στὸ περιοδ. «Ἅγιος Κυπριανός», ἀριθ. 197-198/Μαῖος-Ἰούλιος 1985 - ἀριθ. 209-211/ Μάϊος-Ἰούλιος 1986. Ἡ παροῦσα μορφή εἶναι βελτιωμένη καὶ ἐπηυξημένη. Στὸ τέλος θὰ παρατεθῆ καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

Ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τοῦ Μαρτυρίου τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας († 4.7.1918)

ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΑΓΙΟΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ Ο ΤΣΑΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β΄

Μέρος Β΄

«Τὸν Τσάρο ποὺ θὰ μὲ δοξάσῃ, θὰ τὸν δοξάσω»

(Ὁσίου Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ)

Ο ΤΣΑΡΟΣ Νικόλαος Β΄ (Νικολάϊ Ἀλεξάνδροβιτς), ὁ τελευταῖος Τσάρος τῆς Ρωσίας, ἦταν πρεσβύτερος γυιὸς τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου Γ΄ καὶ τῆς Τσαρίνας Μαρίας Θεοδώροβνα (πρώην Δανῆς Πριγκιπίσσης).

Γεννήθηκε τὴν 6η Μαΐου 1868, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ἐορτάζεται ὁ Δίκαιος Ἰὼβ ὁ Πολυπαθής, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο προεμήνυε τὶς πολλὲς θλίψεις ποὺ θὰ ὑφίστατο στὴν ζωὴ του καὶ τὸ μαρτυρικό του τέλος.

Ἀπὸ μικρὸ παιδί διεκρίνετο γιὰ τὴν πολλὴ εὐλάβεια καὶ πραότητα του. Ἀγαποῦσε πάρα πολὺ τοὺς γονεῖς του. Ἦταν πάντοτε ἔτοιμος νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν πλησίον, ἀνεξαρτήτως τῆς κοινωνικῆς θέσεώς του. Σὲ ὅλη τὴν ζωὴ του δαπανοῦσε σημαντικὰ ποσὰ γιὰ φιλανθρωπικὰ ἔργα. Μὲ τὸν ἀπλὸ χαρακτήρα του, προσεῖλκυσε τὴν συμπάθεια τοῦ ἀθώου Ρωσικοῦ λαοῦ, στὸν ὁποῖο ἔμεινε ἀφωσιωμένος μέχρι τέλους τῆς παραγμένης ζωῆς του.

Τὸν Νοέμβριο τοῦ 1894 ἀπέθανε αἰφνιδίως ὁ πατέρας του Ἀλέξανδρος καὶ τὸν διεδέχθη ὁ Νικόλαος, σὲ ἡλικία 26 ἐτῶν. Τὴν 26η Νοεμβρίου ἐνυμφεύθη τὴν Ἀλεξάνδρα Θεοδώροβνα (Πριγκίπισσα Ἀλίκη τῆς Ἑσσης) καὶ τὸν Μάιο τοῦ 1896 ἐστέφθη ὡς Αὐτοκράτωρ στὴν Μόσχα.

Ὡς Τσάρος, ὁ Νικόλαος διεκρίνετο γιὰ τὴν ἀνεξικακία του, τὴν φιλαλήθεια, τὴν ἀφοσίωσι στὸ καθῆκον του, τὴν ὑψηλὴ συναίσθησι

τῶν εὐθυνῶν του, τὴν ἐξαιρετικὴ ἐνεργητικότητα καὶ τὴν λεπτότητα συνειδήσεως.

Ἐπίσης, ὡς κεχρισμένος Βασιλεύς, εἶχε βαθειὰ ἐπίγνωσι τῆς ιδιότητός του ὡς «Χριστοῦ Κυρίου», προστάτου τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως καὶ Ἐκκλησίας.

Ἡ εὐσέβειά του ἦταν βαθυτάτη. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς βασιλείας του, ἐκτίσθησαν πολλὲς Ἐκκλησίες καὶ Μοναστήρια στὴν Ρωσία, συχνὰ δὲ ἔδιδε ὁ ἴδιος χρήματα γιὰ τὴν οἰκοδομὴ ἢ ἀνακαίνισί τους. Ἐκκλησιαζόταν συχνά, ἐπισκεπτόταν τοὺς Ἁγίους Τόπους τῆς Ρωσίας καὶ προσεκύνει τοὺς Ἁγίους των.

Πολλοὶ Ἅγιοι ἀνεκηρύχθησαν κατὰ τὴν διάρκεια τῆς βασιλείας του, πολλὲς δὲ φορὲς ἀπὸ ἰδική του πρότασι πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, κατὰ τὸ ἔτος 1903, ἀνεκηρύχθη καὶ ὁ Ὅσιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ (†1833) μὲ ἰδιαίτερη δόξα καὶ λαμπρότητα. Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶχε προφητεύσει ὁ Ὅσιος Σεραφεῖμ, μάλιστα δὲ εἶχε προεῖπει σχετικῶς, ὅτι «Τὸν Τσάρο ποὺ θὰ μὲ δοξάσῃ, θὰ τὸν δοξάσω». Εἶναι ἀξιοσημείωτο καὶ ἐκπληκτικὸ, ὅτι ὁ Ὅσιος Σεραφεῖμ εἶχε γράψει μία ἐπιστολή, καὶ εἶχε δώσει ἐντολὴ νὰ ἐπιδοθῇ αὐτὴ στὸν τρίτο Τσάρο ἀπὸ τὴν ἐποχὴ του, ὅταν θὰ ἐπισκεφθῇ τὸ Σάρωφ. Πράγματι, ὅταν ὁ Νικόλαος ἐπεσκέφθη τὸ Σάρωφ κατὰ τὴν Ἀνακήρυξι τοῦ Ἁγίου, ἐδόθη εἰς Αὐτὸν ἡ ἐπιστολή, ἡ ὁποία ἐφυλάσσετο στὴν Μονὴ τοῦ Ντιβέγιεβο. Τὴν ἐδιάβασε, ἀλλὰ δὲν εἶπε ποτὲ σὲ κανέναν τὸ περιεχόμενό της· τὸ πιθανότερο εἶναι, ὅτι ἀνεφέρετο στὸ Μαρτύριό του.

Ὁ Τσάρος Νικόλαος, οἱ Μεγάλοι Δούκες καὶ Ἀρχιερεῖς, μεταφέρουν τὸ τίμιον Λεῖψανο τοῦ Ὁσίου Σεραφεῖμ στὴν Ἀνακήρυξι του. Σάρωφ 1903.

Ἡ Τσαρίνα Ἀλεξάνδρα, ὅταν ὑπανδρεύθη τὸν Νικόλαο ἔγινε Ὁρθόδοξος (ἦταν προηγουμένως Διαμαρτυρομένη), ὄχι μόνο ἐξωτερικῶς καὶ τυπικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῶς. Ἀναγεννήθηκε κυριολεκτικῶς καὶ συναγωνιζόταν τὸν σύζυγό της στὴν εὐσέβεια.

Ἀδελφὴ της ἦταν ἡ μετέπειτα Ἁγία Νεομάρτυς Ἐλισάβετ, ἡ Μεγάλῃ Δούκισσα, τῆς ὁποίας τὸ μαρτυρικὸ Λεῖψανο εὐωδιάζει σήμερα στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ἁγίας Μαρίας Μαγδαληνῆς, στὴν Γεθσημανῆ. Ἡ Τσαρίνα ἦταν τελείως ἀφωσιωμένη στὴν οἰκογενειακὴ της ζωὴ καὶ παρακολουθοῦσε στενὰ τὴν διαπαιδαγώγησι τῶν παιδιῶν της.

Ἡ ζωὴ τῆς Τσαρικῆς Οἰκογενείας ἦταν πολὺ ἀπλῆ καὶ λιτή. Τηροῦσαν ὅλες τὶς καθιερωμένες νηστείες τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας καὶ τὶς λοιπὲς θρησκευτικὲς διατάξεις.

Ἡ θεάρεστη αὐτὴ πολιτεία τοὺς δὲν ἦταν δυνατόν νὰ ἀσκήται χωρὶς πειρασμούς. Ὁ πρῶτος σταυρὸς τοὺς ἤλθε ἀπὸ τὸ περιβάλλον τῆς Αὐλῆς, ἀπὸ τοὺς ἀριστοκράτες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἀδυνατοῦσαν νὰ κατανοήσουν, ἀλλὰ οὔτε καὶ τοὺς ἄρεσε ὁ ἀπλὸς καὶ χριστιανικὸς τρόπος ζωῆς τῆς Τσαρικῆς Οἰκογενείας *καὶ πρὸ πάντων δὲν καταλάβαιναν τὸ βαθύτατο νόημα τῆς ιδιότητος τοῦ Τσάρου ὡς «Χριστοῦ Κυρίου»*. Ἔσπειραν πολλὰ συκοφαντικὰ ἐναντίον τοῦ Νικολάου καὶ τῆς Ἀλεξάνδρας καθ' ὅλη τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς των.

Ὁ μεγαλύτερος ὅμως σταυρὸς τοὺς ἄρχισε τὸ 1904, ὅταν μετὰ ἀπὸ τέσσερις θυγατέρες, ἀπέκτησαν ἐπὶ τέλος ἓνα γιοῦ, διάδοχο τοῦ θρόνου, τὸν Τσάρεβιτς Ἀλέξιο. Δυστυχῶς, ὁ Ἀλέξιος γεννήθηκε φέροντας μία φοβερὰ ἀσθένεια τοῦ αἵματος, τὴν αἰμοφιλία. Ἡ πλέον μικρὰ καὶ ἀσήμαντος πληγὴ, ἰδίως ἐσωτερικὴ, μεταβαλλόταν σὲ ὀδυνηρὴ ἀσθένεια καὶ παράλυσι, ἡ ὁποία διαρκοῦσε ἐβδομάδες καὶ μῆνες καὶ ἦταν δυνατόν νὰ προξενήσῃ καὶ τὸν θάνατο. Ἐναντι αὐτοῦ τοῦ σταυροῦ, οἱ Τσάροι ἔδειξαν ὑποδειγματικὴ ὑπομονὴ καὶ πίστι, ἂν καὶ ἡ ἀπλότης καὶ ὁ πόνος τοὺς παρεκίνησαν αὐτοὺς νὰ δείξουν ἐμπιστοσύνη στὸν γνωστὸ Ρασπουτίν, ὁ ὁποῖος τοὺς προεκάλεσε μεγάλη ζημίαν.

Τὸ ἀποκορύφωμα ὅμως τῆς μεγαλοψυχίας καὶ γενναιότητός τοὺς φανερώθηκε κατὰ τοὺς τελευταίους πειρασμούς τῆς ζωῆς τους.

Τὸν Μάρτιο τοῦ 1917 παρητήθη ὁ Τσάρος Νικόλαος, πεισθεὶς ἀπὸ τὸ περιβάλλον του, ὅτι ἔτσι δῆθεν θὰ ἐξυπηρετεῖτο τὸ καλὸ τῆς Ρωσίας. Παρὰ ταῦτα, ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις τοῦ κράτους συνεχῶς ἐχειροτέρευε καὶ ἐλάμβαναν χώρα συνεχεῖς ἐξεγέρσεις, ἀνταρσίες καὶ ἀπεργίες. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Τσάρου ὄχι μόνον δὲν ἠσύχασαν, ἀλλὰ τότε ἄρχισαν νὰ φανερώνουν ὅλο τὸ δαιμονικὸ μῖσος καὶ τὴν λύσσα τοὺς ἐναντίον τοῦ «Χριστοῦ Κυρίου» καὶ τῆς Οἰκογενείας του.

Ἡ νέα Κυβέρνησις ἔθεσε ὑπὸ περιορισμὸ τὴν Αὐτοκρατορικὴ Οἰκογένεια στὸ ἀνάκτορο τοῦ Τσάρσκογιε Σέλο (Πούσκιν) καὶ κατόπιν στὸ Τομπόλσκ τῆς Σιβηρίας.

Εἶναι ἀπερίγραπτοι οἱ ἐξευτελισμοὶ ποὺ ὑπέστησαν ἀπὸ τοὺς

φύλακές τους κατὰ τοὺς δέκα ἕξι (16) μῆνες περι-που τῆς φυλακίσεώς τους. Τελικὰ ὅμως, ἡ ὑπομονή, ἡ ταπεινώσις, ἡ μακροθυμία, ἡ ἀνεξικακία καὶ ἡ εὐαγγελικὴ ἀγάπη τους προσεῖλκυσε τὴν συμπάθεια τῶν φυλάκων. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἐχθροὶ τους ἄλλαζαν συχνὰ τοὺς φύλακες καὶ ἐν τέλει τοὺς ἀντικατέστησαν μὲ τοὺς πλέον ἀγροίκους, αὐθάδεις καὶ βιαίους μπολσεβίκους, οἱ ὅποιοι ἦσαν συνεχῶς μεθυσμέ-

Ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια: ὁ Τσάρος Νικόλαος καὶ ἡ Τσαρίνα Ἀλεξάνδρα, ὁ Τσαρέβιτς Ἀλέξιος (κάτω), οἱ θυγατέρες αὐτῶν (ἀπὸ δεξιὰ) Μαρία, Τατιάνα, Ὅλγα καὶ Ἀναστασία.

νοι, ἐκάπνιζαν, ἔφτυναν καὶ ὕβριζαν τὴν Βασιλικὴ Οἰκογένεια ἰδιαιτέρως κατὰ τὴν τελευταία ἐξορία, δύομισυ μῆνες πρὸ τοῦ Μαρτυρίου, στὴν πόλι Αἰκατερίνμπουργκ.

Τελικῶς, κατὰ τὰ μεσάνυκτα τῆς 3ης πρὸς 4/17ης Ἰουλίου 1918, τοὺς ἐξύπνησαν καὶ τοὺς μετέφεραν, μαζί μὲ τέσσερις ἀπὸ τοὺς πλέον ἐμπιστοὺς καὶ ἀγαπητοὺς συνοδοὺς τους*, σὲ ἓνα ὑπόγειο δωμάτιο, προκειμένου νὰ ἐτοιμασθοῦν δῆθεν γιὰ ἓνα νέο ταξίδι.

Μετὰ ἀπὸ μεγάλη ἀναμονή, ξαφνικὰ εἰσηλθαν στὸ δωμάτιο δέκα δῆμιοι καὶ ὁ ἀρχηγὸς τους Γιουρόφσκυ εἶπε στὸν Τσάρο: «Οἱ ἀνθρωποὶ σας προσεπάθησαν νὰ σᾶς ἐλευθερώσουν, ἀλλ' ἀπέτυχαν καὶ ἀναγκαζόμεθα νὰ σᾶς σκοτώσουμε». Καὶ ἐπυροβόλησε τὸν Τσάρο, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε ἀμέσως.

Τότε, ὁ καθ' ἓνας ἄρχισε νὰ πυροβολῇ τὸ θῦμα του. Ὅλοι ἀπέθαναν ἀμέσως, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Τσαρέβιτς Ἀλέξιο (14 ἐτῶν), τὸν ὁποῖο ὁ Γιουρόφσκυ ἀποτελείωσε μὲ τὸ ὄπλο του, καὶ τὴν μικρότερη θυγατέρα Ἀναστασία (17 ἐτῶν), ἡ ὁποία ἐκραύγαζε ἀπὸ τὶς πληγὲς καὶ τὸν φόβο της, τὴν ὁποία ἐσκοτώσαν οἱ δῆμιοι μὲ τὶς ξιφολόγχες τους.

Ὅλα τὰ φρικτὰ αὐτὰ ἐγκλήματα ὠμολόγησε ἓνας δῆμιος, ὁ Μεντβέδεφ, ὁ ὁποῖος φυλακίσθηκε ὀλίγες ἡμέρες ἀργότερα καὶ ἀπέθανε μετὰ ἓνα μῆνα ἀπὸ τῦφο.

Ἐν συνεχείᾳ, ἀφήρσαν ὅ,τι πολύτιμο ἔφεραν ἐπάνω τους καὶ τοὺς μετέφεραν βιαστικὰ μὲ ἓνα φορτηγὸ σὲ ἓνα κοντινὸ δάσος, γιὰ νὰ μὴ τοὺς εὕρῃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Τοὺς ἀφήρσαν τὰ ἐνδύματα, κατέκοψαν τὰ σώματά τους σὲ λεπτὰ τεμάχια, ἔρριψαν βενζίνη καὶ ἔβαλαν φωτιά. Ὅ,τι ἀπέμεινε διαλύθηκε μέσα σὲ βιτριόλι. Αὐτὴ ἡ διαδικασία διήρκεσε τρία ἡμερονύκτια. Χρησιμοποιήθηκαν 175 κιλὰ βιτριόλι καὶ περισσότερο ἀπὸ 300 λίτρα βενζίνη! Στὸ τέλος, ἔρριψαν τὰ ὑπολείμματα στὸ πλησίον ἐγκαταλελειμμένο ὄρυχεῖο καὶ ἐξαφάνισαν ὅλα τὰ ἄλλα σημεῖα τοῦ φρικτοῦ ἐγκλήματος μέσα στὴν γῆ.

Κατὰ τὴν μαρτυρία τοῦ Μεντβέδεφ, οἱ δῆμιοι ἔλαβαν ὅλα αὐτὰ τὰ μέτρα προφυλάξεως ἀπὸ φόβο, μήπως ὁ λαὸς ἀνακαλύψῃ τὸ ἔγκλημά τους.

Μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες, ἀνηγγέλθη στὸν λαὸ ὁ θάνατος τοῦ Τσάρου καὶ ἐλέχθη ψευδῶς, ὅτι ἡ Οἰκογένειά του εἶχε ἐξορισθῆ σὲ ἄλλο μυστικὸ τόπο.

Μετὰ ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες, ὁ «Λευκὸς Στρατός», ὁ ὁποῖος ἀγωνιζόταν ἐναντίον τῶν Μπολσεβίκων, κατέλαβε τὸ Αἰκατερίνμπουργκ καὶ ὕστερα ἀπὸ ἔρευνα μηνῶν, ἀνεκαλύφθησαν ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὸ Μαρτύριο τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας.

(Ἔπεται τὸ Μέρος Γ')

(*) Οἱ ἐμπιστοὶ συνοδοὶ τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας καὶ συμμαρτυρήσαντες ἐκουσίως μὲ Αὐτὴν ἦσαν οἱ ἐξῆς: Εὐγένιος Μπότκιν (ιατρός), Ἰωάννης Χαριτόνωφ (μάγειρος), Ἀλέξιος Τροῦπ (ὕπηρέτης), Ἄννα Ντεμίνδωβα (ὕπηρέτρια).

Ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τοῦ Μαρτυρίου τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας († 4.7.1918)

ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΑΓΙΟΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ Ο ΤΣΑΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β΄

Μέρος Γ΄

ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΣ, με τὴν χάρι τοῦ Κυρίου, τὰ ἄρθρα μας γιὰ τοὺς Ρώσους Νεομάρτυρας καὶ ἰδιαίτερος γιὰ τὴν Τσαρική Οἰκογένεια, ὀφείλουμε νὰ ἐπισημάνουμε καὶ πολὺ νὰ προσέξουμε τὴν *σύγχρονη ἐπανάστασι*, ἢ ὁποία ἔχει παρατηρηθῆ στὴν ρωσικὴ ἱστοριογραφία.

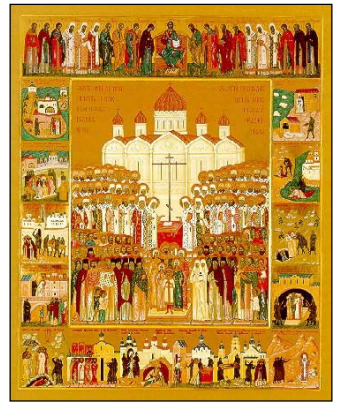
Σήμερα δηλαδὴ ἀναγνωρίζεται ἀπὸ σοβαροὺς καὶ ἐμβριθεῖς ἱστορικούς, ὅτι οἱ Μπολσεβίκοι *σκοπίμως διέστρεψαν* τὴν εἰκόνα τῆς Βασιλικῆς-Τσαρικῆς Οἰκογενείας καὶ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, προκειμένου νὰ δικαιολογήσουν τὴν φρικτὰ αἱματηρὴ τυραννία, ἢ ὁποία διεδέχθη τὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Μοναρχία.

Αὐτῆς τῆς *σκοπίμου διαστροφῆς* ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν δυστυχῶς θύματα καὶ διάφοροι Ὁρθόδοξοι καὶ μάλιστα θεολόγοι, οἱ ὁποῖοι βλασφημοῦν τοὺς Ἁγίους, δεικνύοντες τὴν πνευματικὴ των πτωχεία.

Ἡ εὐλάβεια τῶν πιστῶν πρὸς τοὺς Ἁγίους Ρώσους Νεομάρτυρας, ἰδίως πρὸς τὸν Τσάρο, ἦταν αὐθόρμητη καὶ μεγάλη εὐθύς μετὰ τὸ Μαρτύριό τους.

Ἡ οἰκία, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐφονεύθη ἀγρίως ἡ Τσαρική Οἰκογένεια στὸ Αἰκατερίνμπουργκ, ἔγινε ἀμέσως λαϊκὸ προσκύνημα. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, οἱ Μπολσεβίκοι τὴν ἐκρήμνισαν!

Ἄλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀθεϊστικοῦ καθεστῶτος ἀκόμη, μέσα στὴν Ρωσία ἐτιμῶντο μεγάλως οἱ Νεομάρτυρες. Μία χαρακτηριστικὴ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὴν Μόσχα, ἢ ὁποία εἶχε δημοσιευθῆ τότε στὴν Δύσι, ἀνέφερε:

«Έχω μάθει, ότι τελοῦν τὴν Ἀκολουθία τῶν Νεομαρτύρων εἰς ἓνα Μοναστήρι. Μερικοὶ Ἱερεῖς ἐπίσης εἶναι γνωστοὶ εἰς ἐμένα, οἱ ὁποῖοι τελοῦν ἀνοικτὰ Παρακλήσεις τῶν Νεομαρτύρων στοὺς Ναοὺς των. Ἄλλὰ εἶναι σὲ δυσπρόσιτα μέρη. Ἔνας τέτοιος Ἱερεὺς μὲ ἐκπλήσσει: ἔχει μεγάλη Ἑνορία, ὅμως ποτὲ δὲν μνημονεύει τὶς Ἀρχές. Σὲ Παρακλήσεις μνημονεύει τὸν ἅγιο Ἰωάννη τῆς Κροστάνδης καὶ τοὺς Νεομάρτυρας ὀνομαστικῶς...».

Εἶναι ἐνδεικτικό, ὅτι καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κροστάνδης εἶχε προφητεύσει πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ὅπως καὶ ὁ Ὅσιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ, τὴν τραγικὴν τύχη τῆς Ρωσίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Τσάρου.

Τὸ 1905, σὲ μία ὁμιλία του εἶχε εἰπεῖ:

«Ἄν ὁ Ρωσικὸς λαὸς δὲν μετανοήσῃ, τότε τὸ τέλος τοῦ κόσμου ἐγγίζει. Ὁ Θεὸς θὰ πάρῃ τὸν εὐλαβῆ Τσάρο καὶ θὰ στείλῃ στὴν θέσι του μία μάστιγα ἐν τῷ προσώπῳ ἐνὸς ἀσεβοῦς, σκληροῦ, αὐτοκλήτου ἀρχηγοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ πλημμυρίσῃ τὴν γῆ μὲ αἷμα καὶ δάκρυα».

* * *

ΑΣ ΑΝΑΦΕΡΟΥΜΕ ὅμως δύο ἀκόμη θαύματα, προτοῦ νὰ προχωρήσουμε, τὰ ὁποῖα ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἀγιότητα τοῦ Τσάρου Νικολάου Β΄.

(α) Τὸ 1925 στὴν Σερβία ἦταν μία γερόντισσα μάννα, ἡ ὁποία εἶχε τρεῖς γιουούς: οἱ δύο εἶχαν χαθῆ στὸν πόλεμο καὶ ὁ τρίτος εἶχε ἐξαφανισθῆ χωρὶς νὰ ἀφήσῃ κανένα ἶχνο.

Μία νύχτα ἡ πονεμένη μάννα προσευχήθηκε θερμὰ γιὰ ὅσους σκοτώθηκαν στὸν πόλεμο καὶ ἔπειτα ἀποκοιμήθηκε. Τότε εἶδε τὸν Βασιλομάρτυρα Νικόλαο, ὁ ὁποῖος τῆς εἶπε, ὅτι ὁ γιός της εἶναι ζωντανὸς κάπου στὴν Ρωσία καὶ πρόσθεσε: «Δὲν θὰ πεθάνῃς πρὶν ξαναδῆς τὸν γιό σου!».

Ὀλίγο ἀργότερα, ἡ γιαγιούλα ἔλαβε εἶδησι, ὅτι ὁ γιός της ἦταν ζωντανὸς καὶ μερικοὺς μῆνες ἀργότερα τὸν ὑποδέχθηκε μὲ μεγάλη χαρὰ, ὅταν ἐπέστρεφε σῶος ἀπὸ τὴν Ρωσία!

(β) Διηγείται ἡ ἁγία Γερόντισσα Ἀριάδνη, ἡ ὁποία εἶχε διατελέσει Καθηγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας τοῦ Βλαδιμήρ στο Σὰν Φραντσίσκο τῶν Η.Π.Α., ὅτι ὅταν ἀκόμη εὐρίσκετο τὸ Μοναστήρι τους στὴν Σαγγάη τῆς Κίνας, ἐβάδιζε μίᾳ ἡμέρα τοῦ 1948 πρὸς τὸν Ναὸ γιὰ νὰ ἀνάψῃ τὰ κανδήλια.

Ξαφνικά, εἶδε τὸν Τσάρο Νικόλαο, ὁ ὁποῖος ἐξήρχετο ἀπὸ ἓνα κτίριο καὶ τῆς εἶπε, ὅτι ἡ Ἀδελφότητα θὰ ἔπρεπε νὰ μεταφερθῆ στὴν Ἀμερική, διότι ἐπρόκειτο οἱ Κομμουνισταὶ νὰ καταλάβουν τὴν πόλι.

Πράγματι, τὰ γεγονότα ἐξελίχθησαν ὅπως εἶχε προεῖπει ὁ Τσάρος Ἅγιος Νικόλαος. Ἄς σημειωθῆ, ὅτι ὅταν ὁ Τσάρος προφήτευσε τὰ μέλλοντα, δὲν ὑπῆρχε κἄν ὑπόψία ὅτι θὰ ἐπεκράτουν οἱ Κομμουνισταὶ στὴν Κίνα!

(Ἔπεται τὸ Μέρος Δ')

Ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τοῦ Μαρτυρίου τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας († 4.7.1918)

ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΑΓΙΟΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ Ο ΤΣΑΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β΄

Μέρος Δ΄

ΕΝΑ ἄλλο, πολὺ σημαντικό στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο ἀποδεικνύει τὸ βάθος τῆς πνευματικότητος καὶ τὴν θεία κλησι τοῦ Τσάρου Νικολάου ὡς Βασιλομάρτυρος, εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἐγνώριζε τὸ βίαιο καὶ μαρτυρικό τέλος του καὶ ὅμως δὲν ἔφυγε στὴν Δύσι, πρᾶγμα τόσο εὐκόλο γι' αὐτόν.

Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ γεγονός, τὸ ὁποῖο ἤδη ἔχουμε προαναφέρει καὶ στὸ ὁποῖο ἀναφερόμεθα ἐδῶ ἀναλυτικώτερα.

Ὁ Ὅσιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ, ὀλίγο πρὸ τῆς κοιμήσεώς του (+1833), εἶχε ἐμπιστευθῆ ἓνα σφραγισμένο δέμα σὲ μία νέα πνευματικὴ θυγατέρα του, λέγοντας: «Νὰ δώσης αὐτὸ στὸν Τσάρο, στὴν βασιλεία τοῦ ὁποίου θὰ δοξασθῶ».

Περίπου ἑβδομήντα (70) χρόνια ἀργότερα, κατὰ τὴν λαμπρὰ καὶ ἱστορικὴ Ἀνακήρυξι («δόξα») τοῦ Ὁσίου, τὸ δέμα παρεδόθη στὸν Τσάρο Νικόλαο, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐνδιαφερθῆ προσωπικῶς γιὰ τὸ θέμα τῆς Διακηρύξεως τῆς ἀγιότητος τοῦ Ὁσίου καὶ εἶχε λάβει μέρος στὶς σχετικὲς ἐκδηλώσεις στὴν Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Σάρωφ (εἶχε «δοξάσει» τὸν Ὅσιο).

Δὲν γνωρίζουμε τὸ περιεχόμενο τοῦ μυστηριώδους δέματος, ἀλλὰ εἶναι πολὺ πιθανόν, ὅτι ἀνήγγειλε στὸν Τσάρο τὴν τραγικὴ

*Ἡ Ὅσια Παρασκευὴ τοῦ Ντιβέγιεβο,
ἡ διὰ Χριστὸν Σαλή.*

τύχη τῆς Ρωσίας καὶ τοῦ ἰδίου, κατὰ τὴν ἐπίσης μυστηριώδη πρόρρησι τοῦ Ὁσίου: «Τὸν Τσάρο ποὺ θὰ μὲ δοξάσῃ, θὰ δοξάσω».

Ἄλλωστε, ἓνα συγκλονιστικὸ γεγονός, κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Ἀνακηρύξεως (19.7.1903) τοῦ Ὁσίου Σεραφείμ, δὲν ἀφήνει περιθώρια ἀμφιβολίας.

Ὅταν τὸ Βασιλικὸ ζεῦγος ἐπισκέφθηκε τὴν γυναικεία Μονὴ τοῦ Ντιβέγιεβο, συνωμίλησε κατ' ἰδίαν μὲ τὴν Ὅσια Παρασκευὴ τοῦ Σάρωφ (Πάσσα Σαρῶφσκαγια, † 22.9.1915), μίαν γνωστὴ διορατικὴ ἐν Χριστῷ Σαλή.

«Ἡ Πάσσα εἶχε τὴν συνήθεια νὰ προσφέρῃ τσαϊ στοὺς ἐπισκέπτες της. “Παρηγοροῦσε” αὐτοὺς ποὺ μίαν δυσ-

τυχία τοὺς παραμόνευε, βάζοντας πολὺ ζάχαρη στὸ φλυτζάνι τους. Ὅταν ἐξῆλθαν ἀπὸ τὸ κελλί της, ἡ συνοδεία των ἔμεινε κατάπληκτη ἀπὸ τὰ ἀλλοιωμένα χαρακτηριστικὰ τοῦ Τσάρου καὶ τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου του. Δὲν ἀπεκάλυψε σὲ κανέναν αὐτὰ ποὺ ἡ “Σαλή” τοῦ εἶχε εἰπεῖ».

Ἀργότερα, ἡ ὑποτακτικὴ τῆς μακαρίας Παρασκευῆς ἐφάνερωσε, ὅτι ἡ Γερόντισσά της εἶχε ἀποκαλύψει στὸν Τσάρο τὴν τύχη τῆς Ρωσίας, τὸ μαρτύριό του καὶ τὴν καταστροφὴ τῆς Ἐκκλησίας· ἐπίσης τὸν εἶχε προτρέψει νὰ παραιτηθῆ μόνος του ἀπὸ τὸν θρόνο καὶ τοῦ εἶχε ἐπιδώσει ἓνα δέμα μὲ πολλὴ ζάχαρη, ἐπειδὴ «θὰ εἶχε νὰ κἀνὲν μεγάλο ταξίδι...».

Ὀλίγα χρόνια ἀργότερα, κατὰ τὴν διάρκεια μιᾶς ἐμπιστευτικῆς συζητήσεως τοῦ γνωστοῦ ρώσου πολιτικοῦ, Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Πέτρο Στολύπιν (1862-1911) μὲ τὸν Τσάρο, ὁ Πρόεδρος ἀνέφερε τὴν πρόοδο τῆς Ρωσίας στοὺς διαφόρους τομεῖς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, προκειμένου νὰ παρηγορήσῃ τὸν Μονάρχη... Ὁ Νικόλαος τὸν διέκοψε καὶ εἶπε: «Ἡ Ρωσία χρειάζεται ἓνα ἐξιλαστήριο θῦμα... Καὶ τὸ θῦμα αὐτὸ θὰ εἶμαι ἐγώ».

Εἶναι προφανὲς λοιπόν, ὅτι ὁ εὐλαβὴς Τσάρος προτίμησε ἐκου-

σίως καὶ ἐν γνώσει του νὰ πιῇ τὸ «ποτήριον» τοῦ μαρτυρίου, μὲ τὴν βαθειὰ πίστι, ὅτι δέχεται τοῦτο ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Σωτῆρος μας Χριστοῦ. Αὐτὸ φανερώνει καὶ τὸ βαθύτερο ἐκκλησιαστικὸ νόημα μιᾶς ἱστορικῆς πράξεως, τὸ ὁποῖο παραδόξως ἀγνοοῦν ἢ παραθεροῦν οἱ ἄδικοι κατήγοροι τῶν Ρώσων Νεομαρτύρων.

Ἐν προκειμένῳ, εἶναι πολὺ ἀποκαλυπτικὸ τὸ συγκλονιστικὸ ὄραμα, κατὰ τὸ ἔτος 1917, τοῦ Μητροπολίτου Μόσχας Μακαρίου, προκατόχου τοῦ Ἁγίου Τύχωνος.

Διηγεῖται ὁ Μακάριος τὰ ἐξῆς:

«Εἶδα ἕναν ἀγρό. Ὁ Σωτήρας μας προχωροῦσε σὲ ἕνα μονοπάτι. Τὸν ἀκολούθησα, λέγοντας: “Κύριε, Σὲ ἀκολουθῶ”. Στράφηκε πρὸς ἐμένα καὶ εἶπε: “Ἀκολούθησέ με”. Τελικά, ἦλθαμε μπροστὰ σὲ μία πελώρια ἀψίδα στολισμένη μὲ ἀστέρια. Στὸ κατώφλι ὁ Σωτήρας πάλι στράφηκε πρὸς τὸ μέρος μου καὶ ἐπανελάβε: “Ἀκολούθησέ με”. Καὶ εἰσῆλθε σὲ ἕνα θαυμάσιο περιβόλι. Ἐγὼ σταμάτησα στὸ κατώφλι.

Τότε ξύπνησα. Μετὰ ἀπὸ λίγο πάλι κοιμήθηκα καὶ εἶδα, ὅτι ἤμουν μέσα στὴν ἀψίδα καὶ μπροστὰ μου ἦσαν ὁ Σωτήρας μὲ τὸν Τσάρο Νικόλαο, πρὸς τὸν ὁποῖο εἶπε: “Βλέπεις στὰ χέρια μου δύο ποτήρια. Τὸ ἕνα εἶναι πικρὸ γιὰ τὸν λαὸ σου, τὸ ἄλλο εἶναι γιὰ σένα”. Ὁ Τσάρος ἐγονάτισε καὶ γιὰ πολλὴ ὥρα παρακαλοῦσε τὸν Κύριο νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ πιῇ τὸ πικρὸ ποτήριο μαζί μὲ τὸν λαὸ του. Στὴν ἀρχὴ ὁ Κύριος δὲν συμφωνοῦσε, ἀλλὰ ὁ Τσάρος ἰκέτευε Αὐτὸν ἐνοχλητικά. Ἐπὶ τέλους, ὁ Σωτήρας ἐτράβηξε ἀπὸ τὸ πικρὸ ποτήριο ἕνα μεγάλο πυρακτωμένο κάρβουνο καὶ ἐτοποθέτησε αὐτὸ στὸ χέρι τοῦ Τσάρου. Τότε, αὐτὸς ἄρχισε νὰ μετακινή τὸ κάρβουνο ἀπὸ τὸ ἕνα χέρι στὸ ἄλλο καὶ ταυτοχρόνως ἄρχισε τὸ σῶμα του νὰ λάμπῃ καὶ τελικὰ ἐγένεε ὅλο φωτεινὸ.

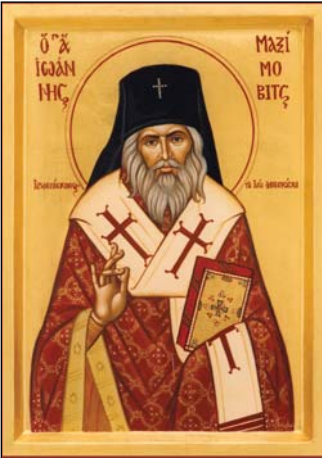
Τότε ξύπνησα πάλι. Ξανακοιμήθηκα καὶ εἶδα ἕνα μεγάλο ἀγρὸ σκεπασμένο μὲ ἄνθη. Στὴν μέση ἦταν ὁ Τσάρος καὶ γύρω του πλῆθος λαοῦ, στὸν ὁποῖο μὲ τὰ χέρια του ἐμοίραζε μάννα. Μία φωνὴ ἀκούσθηκε τότε: “Ὁ Τσάρος ἔλαβε ἐπάνω του τὴν ἐνοχὴ τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ καὶ ὁ λαὸς συγχωρεῖται!...”».

(Ἐπεταὶ τὸ Μῆρος Ε')

ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ Ο ΤΣΑΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β΄

Ε΄

ΓΙΑ την συνειδητοποίησι ὅμως τῆς ἀναμφισβήτητου ἀγιότητος τοῦ Βασιλομάρτυρος Νικολάου, ἄς ἀκούσωμε τί λέγει ἕνας σύγχρονος Ἅγιος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης Μαξίμοβιτς († 19.6.1966), τὸν ὁποῖο πολὺ ἐδόξασε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα στὶς πονηρὲς ἡμέρες μας μὲ τὸ χάρισμα τῆς ἀφθαρσίας τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου του καὶ τῆς θαυματουργίας.

«Γιατί ἐδίωξαν», ἐρωτᾷ ὁ Ἅγιος Ἀρχιερεὺς, «διέβαλαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν Τσάρο Νικόλαο Β΄; Διότι ἦταν Τσάρος, Τσάρος διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ἦταν ὁ φορεὺς καὶ ἡ ἐνσάρκωσις τῆς Ὁρθοδόξου ἀπόψεως, ὅτι ὁ Τσάρος εἶναι δούλος τοῦ Θεοῦ, Ἕχριστὸς Κυρίου», εἰς Αὐτὸν δὲ (τὸν Θεό) θὰ πρέπει νὰ δώσῃ λόγο (ὁ Τσάρος) γιὰ τὸν Λαόν, τὸν ὁποῖο τοῦ ἔχει ἐμπιστευθῆ (ὁ Θεός) καὶ γιὰ ὅλες τὶς πράξεις του, ὄχι μόνον ὡς ἀτόμου, ἀλλὰ καὶ ὡς Τσάρου.

Τιουτοτρόπως ἐπίστευε ὁ Ὁρθόδοξος Ρωσικὸς Λαός, οὕτως ἐδίδασκε ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ αὐτὴ ἦταν ἡ γνώμη τοῦ Τσάρου Νικολάου. Καὶ ὅταν ἦταν ἀδύνατο εἰς αὐτὸν νὰ ἐκτελέσῃ κατὰ τὴν συνείδησί του τὸ καθῆκον του ὡς Τσάρου, παρέδωσε τὸ αὐτοκρατορικὸ διάδημα, ὅπως ὁ Ἅγιος [Παθοφόρος] Πρίγκιψ Βόρις, διότι δὲν ἤθελε νὰ γίνῃ αἰτία διχασμοῦ καὶ αἱματοχυσίας στὴν Ρωσία. Ἐδειξε μὲ τὴν πράξι αὐτὴ μεγαλοψυχία ἀνάλογη μὲ αὐτὴν τοῦ Δικαίου Ἰώβ.

Ἄλλά παρέμεινε ἀκόμη ἐπικίνδυνος γιὰ τοὺς ἐχθροὺς του, διότι ἦταν ὁ φορεὺς τῆς συνειδητοποιήσεως, ὅτι ἡ ὑψίστη ἐξουσία πρέπει νὰ ὑπακούσῃ στὸν Θεὸ καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὶς ἐντολές Του. Ἦταν μία ζῶσα ἐνσάρκωσις τῆς πίστεως στὴν Θεία Πρόνοια, ἡ ὁποία διευθύνει τὴν τύχη τῶν Ἐθνῶν καὶ τῶν λαῶν καὶ ὁδηγεῖ τοὺς πιστοὺς ἐξουσιαστὰς πρὸς καλὰς καὶ χρήσιμες πράξεις.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ (ὁ Τσάρος) ἦταν ἀφόρητος στοὺς ἐχθροὺς τῆς Πίστεως, ὡς καὶ γιὰ ὅσους προσπαθοῦν νὰ θέσουν τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ καὶ τὶς ἀνθρώπινες ἱκανότητες ὑπεράνω ὅλων.

Ὁ Τσάρος Νικόλαος Β΄ ἦταν ἓνας δοῦλος τοῦ Θεοῦ στὴν ἐσωτερικὴ νοοτροπία (διάθεσις), στὴν πεποίθησί του, στὶς πράξεις του. Καὶ ἔτσι ἦταν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ὁλοκλήρου τοῦ Ὁρθοδόξου Λαοῦ.

Ἡ μάχη ἐναντίον του συνδέεται στενὰ μὲ τὴν μάχη ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Πίστεως. Μὲ μία λέξι, ἔγινε Μάρτυς, ἐπειδὴ ἔμεινε πιστὸς στὸν Κύριο τῶν κυρίων καὶ ἐδέχθη τὸν θάνατο, ὅπως τὸν ἐδέχθησαν οἱ Μάρτυρες».

* * *

Ο ΕΠΙΣΗΣ σύγχρονός μας γενναῖος καὶ πολὺπαθος Ρῶσος Ἱερεὺς, ὁ π. Δημήτριος Ντοῦτκο († 2005), μὲ πολλὴ ζωηρότητα ἀπολογεῖται ὑπὲρ τοῦ Τσάρου Νικολάου.

Ἄς θαυμάσουμε τὴν παρρησία καὶ τὸ βάθος τοῦ λόγου του, ὅταν ἐπικρατοῦσε ἀκόμη στὴν Ρωσία τὸ κομμουνιστικὸ καθεστῶς.

«Ὅλοι αὐτοί, οἱ ὁποῖοι ἐβασανίσθησαν ἀπὸ τοὺς ἀθέους εἶναι Μάρτυρες. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁμιλῶ γιὰ τὴν Ἁγία Ρωσία.

Ὁ Ρῶσος Τσάρος Νικόλαος Β΄ ἔχει τὴν θέσι του στὶς πρῶτες τάξεις τῶν Ρῶσων Μαρτύρων. Δυστυχῶς, ὅταν ὁμιλῇ κανεὶς γι' Αὐτόν, ὅλοι ἐννοοῦν, δὲν γνωρίζει κανεὶς τὸ γιατί, τὸν πολιτικὸ ἄρχοντα. Δὲν θέλω ἐδῶ νὰ

ἀναφερθῶ στήν Βασιλεία του, ἄν καί ἐν συγκρίσει μὲ ἄλλας Βασιλείας, θὰ ἠμποροῦσα νὰ εἰπῶ πολλά. Θέλω μόνο νὰ ὁμιλήσω γι' αὐτὸν ὡς Χριστιανόν, ὡς Μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τέλους ὡς Ἀρχιστράτηγο τοῦ Στρατοῦ τοῦ Χριστοῦ.

Ἄς διαβάσετε τὸ βιβλίον τοῦ Ζιλλιάρντ (Gilliard) (σ.σ. στὸ βιβλίον αὐτὸ καὶ ἄλλα σχετικὰ θὰ ἀναφερθοῦμε ἀργότερα): Ὁ Ζιλλιάρντ δὲν εἶναι Ρωσικῆς καταγωγῆς καὶ δὲν ἠμποροῦμε νὰ τὸν ὑποψιαζώμεθα γιὰ μεροληψία. Ἐν τούτοις, αὐτὸ πού ἐγγραψε, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ Βίος Ἁγίου καὶ στὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν ὑπάρχει τίποτε φανταστικό. Γνωρίζω πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἶχαν μεροληπτικὴ γνώμη γιὰ τὸν Τσάρο καὶ ὅταν ἐδιάβασαν αὐτὸ τὸ βιβλίον, ἀπέκτησαν στὸ πρόσωπό του τὴν εὐλάβεια ὡς πρὸς ἕναν Ἅγιο.

Ὅσον ἀφορᾷ ἐμένα, δὲν ἠμπορῶ νὰ ἔχω αὐτὸν διαφορετικά. Γιὰ μένα εἶναι Ἅγιος, ἀκόμη καὶ ἕνας πολὺ μέγας Ἅγιος. Διαβάζοντας τὸ βιβλίον τοῦ Ζιλλιάρντ, σκεφθῆτε τὸν τρόπο πού προσευχόταν καὶ κάνετε μία σύγκρισι μὲ τὸν τρόπο πού ἐμεῖς προσευχόμεθα. Σκεφθῆτε πῶς παρέθεσε τὸν ἑαυτὸ του καὶ ὅλους τοὺς ἰδικούς του στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Σκεφθῆτε τὴν εὐεργετικὴ ἐπίδρασι πού εἶχε στοὺς φύλακές του, ὥστε ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀλλάζουν συχνά. Σκεφθῆτε ὅσα ὑπέφερε ὅταν εἶχε ἀπογυμνωθῆ ἀπὸ ὅλα. Ὁ πρῶτος ἐγένετο ὁ ἔσχατος. Σκεφθῆτε πόσο ὑπέφερε ὅταν ἔβλεπε τὰ ὄπλα νὰ στρέφονται ἐναντίον του. Ἡ θλίψις του θὰ ἦταν μικρότερη ἢν ἦταν μόνος, ἀλλ' εἶχε στὸ πλάϊ του τὴν σύζυγό του, τὸν ἀσθενῆ Διάδοχο, τὶς θυγατέρες του, τοὺς ὑπηρέτες του, ναί, καὶ ὅλο τὸν Ρωσικὸ λαό. Τὰ ὄπλα τῶν τσεκιστῶν (σ.σ. τῶν κρατικῶν ὀργάνων τῆς τρομοκρατίας) ἦσαν ἐστραμμένα ἐναντίον ὅλου τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ καὶ ὄχι μόνο ἐναντίον του. Νομίζω ὅτι τὴν στιγμὴ ἐκείνη ἀνησυχοῦσε γιὰ ὅλο τὸν Ρωσικὸ λαό, ἴσως γιὰ ὅλο τὸν κόσμον, διότι τὰ ὄπλα τῶν ἀθέων ἀπειλοῦν τώρα ὅλον τὸν κόσμον.

Μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτά, νὰ διστάση κανεὶς νὰ τὸν ἀποκαλέσῃ Ἅγιο; Ἐπίστετε Ρῶσε Ἅγιο, Μεγαλομάρτυς Νικό-

λαε, πρέσβευε τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν!”.

Δὲν ἐντρέπομαι καθόλου νὰ προφέρω αὐτὰ τὰ λόγια. Μοῦ λέγουν, ὅτι ὅσοι τὸν ἐπικαλοῦνται στὶς προσευχές τους εἰσακούονται.

(Οἱ ἀθεῖστα!) θέλουν νὰ μὲ κατακρίνουν, διότι δὲν ἤμπορῶ νὰ λησμονήσω, ὅτι ἐπυροβόλησαν τὸν Ρῶσο Τσάρο μαζί μὲ τὰ παιδιά καὶ τὴν σύζυγό του. Δὲν ἤμποροῦν νὰ μοῦ συγχωρήσουν τὸ ὅτι προσεύχομαι γι’ Αὐτόν. Ἄλ-

λὰ τώρα δὲν προσεύχομαι μόνο γι’ Αὐτόν, ἀλλὰ τὸν ἐπικαλοῦμαι, γιὰ νὰ προσευχηθῆ γιὰ μένα.

Ὠ μεγάλε Ἅγιε τῆς Ρωσικῆς χώρας, Μεγαλομάρτυς Νικόλαε, μαζί μὲ τὴν πολυπαθῆ Οἰκογένειά σου, πρέσβευε τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν!».

(Ἔπεται τὸ Μέρος 5')

ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ Ο ΤΣΑΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β΄

ζ΄

ΕΤΗΝ προηγούμενη συνέχεια, είδαμε την γνώμη τοῦ π. Δημητρίου Ντουϊτκο, γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ Ζιλλιάρντ (Gilliard) σχετικῶς μὲ τὴν Τσαρική Οἰκογένεια. Ἄς τὴν παραθέσουμε πάλι:

«Ὁ Ζιλλιάρντ δὲν εἶναι Ρωσικῆς καταγωγῆς καὶ δὲν ἠμποροῦμε νὰ τὸν ὑποψιαζώμεθα γιὰ μεροληψία. Ἐν τούτοις, αὐτὸ ποῦ ἔγραψε, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ Βίος Ἁγίου καὶ στὸ βιβλίο αὐτὸ δὲν ὑπάρχει τίποτε φανταστικό. Γνωρίζω πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἶχαν μεροληπτικὴ γνώμη γιὰ τὸν Τσάρο καὶ ὅταν ἐδιάβασαν αὐτὸ τὸ βιβλίο, ἀπέκτησαν στὸ πρόσωπό του τὴν εὐλάβεια ὡς πρὸς ἕναν Ἅγιο».

Ὁ Ἑλβετὸς Πέτρος Ζιλλιάρντ διετέλεσε ἀπὸ τὸ 1905 προσωπικὸς διδάσκαλος τῆς Γαλλικῆς γλώσσης τῶν Μεγάλων Δουκισσῶν καὶ ὕστερα τοῦ Διαδόχου Ἀλεξίου. Ἐζησε μὲ τὴν Βασιλικὴ οἰκογένεια μέχρι τῆς τελευταίας ἐξορίας της στὸ Τομπόλσκ.

Ὁ Ζιλλιάρντ ἔγραψε ἕνα θαυμάσιο βιβλίο, κατὰ τὸ ἔτος 1921, μὲ τίτλο: *«Δεκατρία ἔτη εἰς τὴν Ρωσικὴν Αὐλήν»*, καὶ μὲ ὑπότιτλο: *«Μία προσωπικὴ διήγησις τῶν τελευταίων ἐτῶν καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Τσάρου Νικολάου Β΄ καὶ τῆς οἰκογενείας Του»*.

* * *

Ὁ Πέτρος Ζιλιάρντ κόβει ξύλα με τὸν ἐξόριστο Τσάρο Νικόλαο. Τομπόσκ, 1917.

Ὁ Πέτρος Ζιλιάρντ, στὸ μέσον ὄρθιος, με πρόσωπα τῆς Ἀκολουθίας τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, τὰ ὅποια ἐκουσίως παρέμειναν πλησίον τῶν Βασιλομαρτύρων καὶ συνεμαρτύρησαν. Τομπόσκ, Σεπτέμβριος 1917.

ΕΝΑ ΑΛΛΟ ἐπίσης σημαντικό βιβλίο ἐξεδόθη τὸ 1975 ἀπὸ τὸν Τρούϊν (J.C. Trewin) με τίτλο: «Ὁ Οἶκος τοῦ Εἰδικοῦ Προορισμοῦ» (*The House of Special Purpose*, Stein & Day Publishers, N.Y. 1975).

Ἡ σημασία του εἶναι ἐξαιρετική γιὰ τὸν ἐξῆς λόγο. Ὁ Ἄγγλος Κάρολος Σύνδνεϋ Γκίμπς (Charles Sydney Gibbs) διετέλεσε ἀπὸ τοῦ 1908 διδάσκαλος τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης τῶν Μεγάλων Δουκισσῶν καὶ τοῦ Διαδόχου τῆς Τσαρικῆς Οἰκογενείας. Ἔμεινε μαζί τους μέχρι τῆς ἐξορίας τους, κατὰ τὸ ἔτος 1917.

Ὁ Γκίμπς τόσο πολὺ συγκινήθηκε ἀπὸ τὸν βίο καὶ τὸ μαρτύριο τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, ὥστε τὸ 1934 ἔγινε Ὁρθόδοξος! Κατόπιν ἔγινε Μοναχὸς με τὸ ὄνομα Ἀλέξιος καὶ μετὰ Ἱερομόναχος με τὸ ὄνομα Νικόλαος. Τὰ δύο ὀνόματα, Ἀλέξιος καὶ Νικόλαος, ἔλαβε πρὸς τιμὴν τοῦ Διαδόχου καὶ τοῦ Τσάρου.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Νικόλαος (Κάρολος Γκίμπς), ἐργάσθηκε ἱεραποστολικῶς καὶ ἴδρυσε διάφορες Ἐνορίες στὴν Ἀγγλία.

Στὸν Ἱερὸ Ναὸ, τὸν ὁποῖο ἱδρύσει στὴν Ὁξφόρδη, εἶχε συγκεντρώσει ὅλα τὰ ἀναμνηστικὰ ἀντικείμενα τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας.

Μεταξὺ αὐτῶν, ἐπειδὴ ὁ π. Νικόλαος ἦταν ἐρασιτέχνης φωτογράφος, ὑπῆρχαν πολλὲς καὶ συγκινητικὲς φωτογραφίαι τῆς Μαρτυρικῆς Οἰκογενείας.

Αὐτὸς ὁ Ναὸς ὑπάρχει ἀκόμη μέχρι σήμερα, μὲ συγκεντρωμένο ἐκεῖ ὅλο τὸ πολύτιμο ὑλικὸ τῶν ἀναμνηστικῶν αὐτῶν τοῦ εὐλογημένου π. Νικολάου, τὸ δὲ βιβλίον τοῦ Τρούϊν «*Ὁ Οἶκος τοῦ Εἰδικοῦ Προορισμοῦ*» περιέχει ἀκριβῶς ὅλες αὐτὲς τὶς πολύτιμες μαρτυρίες τοῦ Κ. Γκίμψ.

Ὁ Κάρλος Σύδνεϋ Γκίμψ, ὀλίγον πρὸ τῆς μεταβάσεώς του στὴν Ρωσία καὶ ὡς Ἀρχιμανδρίτης Νικόλαος στὴν Ἀγγλία.

* * *

ΠΟΙΟΙ λοιπὸν εἶναι ἀξιοπιστώτεροι στὶς ἱστορικές τους μαρτυρίες: ἐκεῖνοι ποὺ ἐζήσαν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ζωὴ τῆς μαρτυρικῆς Τσαρρικῆς Οἰκογενείας καὶ μᾶς παρέδωσαν ἔργα, τὰ ὁποῖα θυμίζουν Βίους Ἁγίων καὶ ὑπέστησαν τοιαύτην ἀλλοίωσι ἀπὸ τὴν ἀγία βιοτῆ τῶν Βασιλομαρτύρων, ὥστε νὰ γίνουν καὶ Ὁρθόδοξοι, ἢ οἱ παλαιοὶ καὶ σύγχρονοι Ἁγιομάχοι;

(Ἔπεται τὸ Μέρος Ζ')

ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ Ο ΤΣΑΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β΄

Μέρος Ζ΄

ΧΑΡΙΤΙ ΘΕΟΥ, συνεχίζουμε την σειρά των άρθρων μας επί του σοβαρωτάτου θέματος των Ἁγίων Ρώσων Νεομαρτύρων με δύο ἐπιστολές.

Ἡ πρώτη ἐπιστολὴ εἶναι τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ὁρωπού καὶ Φυλῆς κ. Κυπριανοῦ, τὴν ὁποία εἶχε ἀποστείλει στὴν ἐφημερίδα «Ὁρθόδοξος Τύπος» ἕνα ἔτος μετὰ τὴν Διακήρυξι τῶν Ρώσων Νεομαρτύρων ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Διασπορᾶς ἐπὶ τοῦ Ἁγιωτάτου Μητροπολίτου Φιλαρέτου, ὑπερασπιζόμενος τὴν ἱερὰ μνήμη Αὐτῶν.

Ἡ ἐφημερὶς αὐτὴ εἶχε δύο φορές βλασφημήσει χυδαιότατα τοὺς Ἁγίους Ρώσους Νεομάρτυρας καὶ οὐδέποτε ἀνεκάλεσε.

Ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ εἶναι τοῦ νῦν Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἑτνα κ. Χρυσοστόμου, τότε Ἀρχιμανδρίτου, εἶχε δὲ ἀποσταλῆ πρὸς τὴν ἰδίαν ἐφημερίδα διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν.

Καὶ οἱ δύο ἐπιστολὲς δὲν ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ «Ὁρθοδόξου Τύπου».

Ἄριθ. Πρωτ. 50

Πρὸς τὴν Ἐφημερίδα

«Ὁρθόδοξος Τύπος»

Κάνιγγος 10 – Ἀθήνας (141)

21 Ὀκτωβρίου 1982

Ὄσιου Ἰλαρίωνος

τοῦ Μεγάλου

Ἀγαπητὲ ἐν Χριστῶ κ. Διευθυντά·

Διὰ τῆς παρουσίας ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν βαθυτάτην λύπην μας δι' ὅσα γράφει εἰς τὴν τρίτην συνέχειαν τοῦ ἄρθρου «Ἡ ἀνακήρυξις τῶν ἁγίων», ὁ συνεργάτης Σας κ. Δ. Λατρηνὸς περὶ τῶν ἁγίων Ρώσων Νεομαρτύρων.

Συγκεκριμένως, εἰς τὸ φύλλον 525/7.10.82 τοῦ «Ὁρθόδοξου Τύπου» ὁ κ. Δ. Λατρηνὸς ἀποκαλεῖ «φαιδρὴ» τὴν ἀνακήρυξιν ὡς ἁγίων ἀπὸ τὴν Ρωσικὴν Σύνοδον τοῦ Μητροπολίτου Φιλαρέτου «τῶν Τσάρων τῆς Ρωσίας καὶ τῶν 2.000 ἀτόμων ποὺ φονεύθησαν στὴν ἐπανάστασι τοῦ 1917!».

Θὰ ἐχαρακτηρίζετο ὡς μεγίστη βλασφημία τὸ ὑποστηριζόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Δ.Λ., ἂν δὲν τοῦ κατελογίζαμεν ἄγνοιαν βαθυτάτην, ἔνεκα τῆς ὁποίας ὅμως κλονίζει τὴν εὐλάβειαν τῶν πιστῶν πρὸς τὸ νέφος τῶν ἁγίων Νεομαρτύρων τῆς Ρωσίας.

Θὰ πρέπει λοιπὸν νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του ὁ κ. Δ.Λ., καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ εὐσεβεῖς, ὅτι δὲν ἀνεκηρύχθησαν (πρὸς ἔτους ἀκριβῶς) ἀδιακρίτως οἱ φονευθέντες κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1917, ἀλλὰ οἱ μαρτυρήσαντες ὑπὲρ Πίστεως, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς ἀγιωτάτους Ἀρχιερεῖς Βλαδίμηρο Κιέβου καὶ Βενιαμὶν Πετροπούλεως, ἀπὸ τοῦ 1917 καὶ ἐντεῦθεν.

Εἶναι γνωστόν, ὅτι κατὰ τὴν δικτατορίαν τοῦ Λένιν καὶ τοῦ Στάλιν ἐξετελέσθησαν ἄνω τῶν 20.000 ἱερεῖς, ἄνω τῶν 200 Ἐπίσκοποι καὶ ἀναρίθμητοι Λαϊκοί. Ἦδη κυκλοφοροῦν Συναξάρια τῶν ἁγίων Ρώσων Νεομαρτύρων, τὰ ὁποῖα δεικνύουν ἡλίου φαεινότερον, ὅτι ὑπέστησαν βίαιον τέλος ὑπὲρ τῆς Πίστεώς των. Ὁ ἴδιος ὁ Τσάρος

(καὶ ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια) περιλαμβάνεται εἰς τοὺς ὑπὲρ Πίστεως μαρτυρήσαντας, διότι ἐσφαγιάσθη ἀγρίως, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἦτο ὁ Ὁρθόδοξος Μονάρχης, ὁ «χριστὸς Κυρίου», ὁ βαθύτατα εὐσεβὴς καὶ πρᾶος Αὐτοκράτωρ, πιστὸν τέκνον τῆς Ἐκκλησίας, ἐγνωσμένης ἀρετῆς, συμπαθέστατος εἰς τὸν Λαὸν τοῦ Κυρίου, μισητὸς δὲ εἰς τοὺς ἀθέους.

Οἱ ἀνακηρυχθέντες Νεομάρτυρες τῆς Ρωσίας δὲν ἔχουν καμμίαν ἀπολύτως σχέσιν με τοὺς διὰ πολιτικούς λόγους φονευθέντας κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1917. Εἰς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι δύο Ἅγια Λείψανα Νεομαρτύρων, τὰ μοναδικὰ εὐρισκόμενα θαυμασῶ τῷ τρόπῳ ἐκτὸς Ρωσίας, ἀνεκαλύφθησαν πέρυσι εὐωδιάζοντα ἀρρήτως εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Μαρίας Μαγδαληνῆς εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐξετέθησαν εἰς προσκύνησιν (τὰ προσεκύνησε καὶ ὁ Πατριάρχης Διόδωρος, γενόμενος ἐκθαμβος ἀπὸ τὴν εὐωδίαν). Εἶναι τὰ ἱερὰ Λείψανα τῆς Μοναχῆς Ἐλισάβετ (ἀδελφῆς τῆς Τσαρίνας Ἀλεξάνδρας) καὶ τῆς ὑποτακτικῆς αὐτῆς Μοναχῆς Βαρβάρας.

Ἡ Ἀνακήρυξις τῶν Ρώσων Νεομαρτύρων ἦτο ἀπαίτησις τῆς συνειδήσεως τῶν εὐσεβῶν Ρώσων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ρωσίας, ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Μητροπολίτου Φιλαρέτου ἐπροχώρησεν εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτὴν ὄχι ἐπιπολαίως καὶ ἐλαφρᾷ τῇ συνειδήσει, ἀλλὰ κατόπιν σοβαρᾶς μελέτης τοῦ ὅλου θέματος, τῶν γραπτῶν καὶ προφορικῶν μαρτυριῶν, ἐκφράσασα οὕτως ὀρθότατα τὴν συνείδησιν τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Θαύματα ἀναρίθμητα ἐγίναν καὶ γίνονται ὑπὸ τῶν Νεομαρτύρων καὶ μόνον ἡ ἀσύγγνωστος ἄγνοια καὶ ἀμέλεια τῶν ἡμετέρων κρατεῖ εἰσέτι ἀπληροφόρητον τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα διὰ τὸ τί ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς τὰς κομμουνιστοκρατούμενας χώρας (ιδίως εἰς τὴν Ρωσίαν) καὶ ποίους ἰσχυροὺς προστάτας καὶ μεσίτας μᾶς προσέφευγεν ἡ Ρωσικὴ γῆ εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἐνώπιον τοῦ Θρόνου τῆς Μεγαλωσύνης τοῦ Παντοκράτορος Κυρίου μας, εἰς τὰς ἰκεσίας τῶν Ὁποίων καὶ μόνον ἐλπίζει ὁ στενάζων Ρωσικὸς Λαὸς ὅτι θὰ ἐορτάσῃ κάποτε τὴν ἀνάστασίν του.

Οὐδὲν ἄλλο λοιπὸν ἦτο «φαιδρὰ» ἢ πρὸ ἔτους πρᾶξις τῆς Ρωσικῆς Διασπορᾶς, ἀλλ' ἐνέργεια, κατόπιν θείας ἐπινεύσεως, τῶν Ἀρχιερέων, οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι οὔτε οἱ τυχόντες, οὔτε φανατικοὶ φίλοι τοῦ Μοναρχισμοῦ, οὔτε ἀμόρφωτοι. Ἀντιθέτως, εἶναι Θεολόγοι μὲ βαθεῖαν Ὁρθόδοξον συνείδησιν, μὲ βιώματα πατερικά, δι' αὐτὸ καὶ ἡ μαρτυρία των εἶναι ἀξιοζήλευτος εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον, καθ' ὅσον κατεδίκασαν ἐπισήμως τὴν παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ δὲν μετέχουν εἰς τὸ ἀντορθόδοξον καὶ ἀντιεκκλησιαστικὸν Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν.

Μετ' εὐχῶν ἐν Κυρίῳ

† Ὁ Ὄρωποῦ καὶ Φυλῆς Κυπριανὸς *

* * *

Ἀξιότιμε Κύριε (ἐκδότα),

Πρὸ ὀλίγων ἐβδομάδων ὁ Σεβ. Κυπριανός, Μητροπολίτης Ὄρωποῦ καὶ Φυλῆς, μοῦ ἀπέστειλε ἀντίγραφο τῆς πολὺ ἐπίκαιρης καὶ εὖστοχης ἐπιστολῆς του πρὸς Ὑμᾶς, ἀναφερόμενος στὰ σχόλια γιὰ τοὺς Ρώσους Νεομάρτυρας, τὰ ὅποια εἶχαν δημοσιευθῆ σὲ σχετικὸ ἄρθρο τῆς ἐφημερίδος σας.

Ὡς Καθηγούμενος ἐνὸς μικροῦ Μετοχίου (στὴν Καλιφόρνια τῶν Η.Π.Α.) τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἁγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης, τῆς ὁποίας ὁ Σεβ. Κυπριανὸς εἶναι καὶ Καθηγούμενος, γνωρίζω βεβαίως καλῶς τὶς διαφορὰς ἐκδόσεις του. Λόγω τῆς ὑπολήψεως, τῆς ὁποίας χαίρει στὴν Ἀμερικὴ, ὡς ἐνὸς μετριοπαθοῦς καὶ διακριτικοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἑλλάδος, ἔχω μεταφράσει μερικὰ ἀπὸ τὰ ἔργα του στὴν Ἀγγλική.

Ἔτσι εἶμαι ἐγὼ πὺ μετέφρασα τὸ γράμμα, τὸ ὁποῖο ἔστειλε ὁ Σεβασμιώτατος στὴν ἐφημερίδα Σας καὶ διένημα τὴν μετάφρασί μου σὲ διάφορα ὀρθόδοξα περιοδικὰ εἰς Η.Π.Α.

Ἡ ἐπιστολή, ἡ ὁποία ἔχει τώρα ἐμφανισθῆ σὲ τρία περιοδικὰ (προσθέτω, ὅτι τὰ περιοδικὰ ἦσαν δύο διαφο-

ρητικῶν Ὁρθοδόξων Δικαιοδοσιῶν), εἶχε πολὺ θετικὴ ἀνταπόκρισι. Ὁ ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ «Ὁρθόδοξος Ἀμερικὴ», ἐνὸς ἀπὸ τὰ πλέον δημοφιλῆ περιοδικὰ κάθε Ὁρθοδόξου Δικαιοδοσίας εἰς Η.Π.Α., προσωπικῶς μοῦ ἐξέφρασε τὴν εὐχαρίστησί του, γιὰ τὴν πρωτοφανῆ θετικὴ ἀνταπόκρισι ποὺ εἶχε ἢ ἐπιστολὴ τοῦ Ἐπισκόπου Κυπριανοῦ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ περιοδικοῦ. Εἶναι πράγματι λυπηρὸ τὸ γεγονός, ὅτι τὸ γράμμα δὲν ἐνεφανίσθη στὸν θρησκευτικὸ τύπο τῆς Ἑλλάδος.

* * *

ΤΟ ΘΕΜΑ τῆς Ἀγιοποιήσεως τῶν Νεομαρτύρων τῆς Ρωσίας εἶναι πράγματι πολὺ σπουδαῖο. Ἔχει εὖρει μεγάλῃ ἀπήχησι καὶ στὴν Ἀμερικὴ καί, ἀπὸ ὅ,τι καταλαβαίνω, καὶ στὴν Ἑλλάδα.

Στὴν οὐσία, ἡ Ἀνακήρυξις τῶν Μαρτύρων ἔχει χωρίσει ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀντιλαμβάνονται τὴν λαϊκὴ εὐσέβεια, ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν «δουτικοποιήσει» τὸ τί ἐννοοῦν μὲ τὴν ἐννοια ἀγιότης· ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶναι προσεκτικοὶ μελετητὲς τῆς ἱστορίας, ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐπιπόλαιοι ἀναγνώστες· καὶ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι κατανοοῦν τὸ πνευματικὸ περιεχόμενον τῆς ἱστορίας, ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀκουσίως θύματα τῆς ἱστορικῆς αἰτιοκρατίας.

Στὴν ἀπάντησί του στὸ ἄρθρο τῆ ἔφημερίδος Σας, ὁ Ἐπίσκοπος Κυπριανὸς μὲ λαμπρὸ τρόπο ἔθιξε αὐτὰ τὰ θέματα, ἀπαντῶν στὴν ἀνεπαρκῆ ἱστορικὴ, θεολογικὴ καὶ προσωπικὴ κατανόησι τοῦ συγγραφέως τοῦ ἁρθρου, μὲ σαφῆ, ἀκριβῆ καὶ εὐκόλως ἀποδεικνυόμενα γεγονότα. Δὲν δύναμαι νὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι διαθέτω τὸ πνευματικὸ ὕψος τοῦ Ἐπισκόπου Κυπριανοῦ· ἔτσι, ἀπλῶς θὰ ἐπαναλάβω τίς θέσεις του κατὰ τὸν ἰδικόν μου ἀκαδημαϊκὸ τρόπο. Εἶναι λυπηρὸ, ὅτι δὲν ἐδημοσιεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Σεβασμιωτάτου, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ ὀμιλήσουν πολὺ περισσότερον εὐγλωττα ἀπὸ ὅ,τι θὰ ἠδυνάμην ἐγώ.

* * *

ΕΧΕΙ σημασία νὰ γίνῃ κατανοητὸ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ Νεομάρτυρες τῆς Ρωσίας δὲν εἶναι μόνο μερικὲς χιλιά-

δες. Ὁ ἐπίσημος κατάλογος εἶναι φυσικὰ περιορισμένος. Ἄλλ' ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι στὴν πραγματικότητα ἐφονεύθησαν γιὰ τὴν Πίστι τους ἀπὸ τοὺς κομμουνιστὰς εἶναι ἀναρίθμητοι. Πράγματι, ὅπως ἓνας συνάδελφος Καθηγητῆς ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Χάρβαρντ εἶπε, δὲν θὰ ἀφίστατο τῆς πραγματικότητος νὰ ἰσχυρισθοῦμε, ὅτι σχεδὸν ἑκατὸ ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ἔχουν ἀποθάνει στὰ χέρια τῶν κομμουνιστῶν, ἴσως τὸ 1/4 ἐξ αὐτῶν γιὰ τὴν Πίστι τους.

Ἡ Ἀνακήρυξις ὡς Ἀγίων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων (ἢ ὁποῖα ἐπίσημως ἐγίνετο ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Διασποράς), εἶναι μία πράξις εὐσεβείας – πράξις ὀντολογικῆς σημασίας. Εἶναι μία πράξις, ἢ ὁποῖα συνδέει ὅλους μας μὲ ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι, παρὰ τις προσωπικὲς τους ἁμαρτίες ἢ τὰ προσωπικά τους ἐλαττώματα, ἀνύψωσαν τις ὑπάρξεις τους πρὸς ἔνωσι μὲ τὴν Πίστι τους· οἱ ὁποῖοι πρὸ τῆς ἐπιλογῆς μεταξὺ τῶν πολιτικῶν ὠφελημάτων καὶ τῆς προσωπικῆς τους Πίστεως, ἀνύψωσαν τὴν ἁμαρτωλὴ θέλησί τους σὲ κάτι βαθέως πνευματικό. Ἡ Ἀνακήρυξις δὲν ἔλαβε ὑπ' ὄψιν τῆς μόνον τὸ παρελθόν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον.

* * *

ΠΡΕΠΕΙ ἐπίσης νὰ κατανοήσουμε, ὅτι ἡ Ἀνακήρυξις τῶν Νεομαρτύρων, οὕσα ἐκ τῆς φύσεώς της πνευματικῆς σημασίας, ἀφορᾷ ὅλους αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἀπέθαναν γιὰ τὴν Πίστι τους, συμπεριλαμβανομένου τοῦ Τσάρου καὶ τῆς Οἰκογενείας του.

Ὅπως εἶναι γνωστό, τὸ θέμα τῆς Ἀγιότητος δὲν εἶναι μόνον θέμα προσωπικῆς ἀρετῆς ἐνὸς προσώπου (ἀφοῦ καὶ ὁ ληστής εἰσῆλθε κατ' εὐθείαν στὸν Παράδεισο, ἐπειδὴ ἐξωμολογήθηκε στὸν Χριστὸ – χωρὶς, πρέπει νὰ σημειώσουμε, νὰ ἀπαρνηθῇ τις προσωπικὲς του ἁμαρτίες), ἀλλ' ἐπίσης ἐνέχει (ἢ Ἀγιότης) καὶ πνευματικὴ σημασία.

Ἐνας ληστής, ὁ ὁποῖος ἀποθνήσκει στὸ πλευρὸ τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἓνας ἄνθρωπος ἰδιαιτέρας σημασίας. Ἐ-

NICHOLAS

νας Τσάρος, ὁ ὁποῖος ἀποθνήσκει ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς κεφαλῆς μιᾶς Ὀρθοδόξου χώρας, εἶναι κάτι ἰδιαίτερο. Θὰ πρέπει νὰ ὑπῆρξε ἕνα πνευματικὸ ἀγαθὸ στὴν κοινωνία αὐτή, ὅπου τόσοι πολλοὶ ἄνθρωποι ἀπέθαναν λόγῳ τοῦ μίσους τῶν ἐπαναστατῶν γιὰ τὴν κοινωνία αὐτή, ἕνα ἀγαθὸ τὸ ὁποῖο προεκάλεσε τὸ εἶδος τῆς δαιμονικῆς ἀγριότητος τῆς Ρωσικῆς Ἐπαναστάσεως, ἃν καὶ αὐτὸ τὸ πνευματικὸ ἀγαθὸ ἴσως ἐκαλύπτετο ἀπὸ ἀνθρώπινα σφάλματα.

ALEXANDRA

Ἔτσι, ἐπίσης, παρὰ τὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία, πρέπει νὰ ὑπῆρξε μεγάλη πνευματικὴ ποιότης στὸν Τσάρο (καὶ τὴν Οἰκογένειά του), ἡ ὁποία προεκάλεσε μία ὁμάδα δολοφόνων νὰ φονεύσουν αὐτὸν καὶ τὴν Οἰκογένειά του (οἱ ὁποῖοι ἀπέθαναν μὲ προσευχὲς στὰ χεῖλη τους καὶ ἐνῶ ἔκαναν τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ), νὰ κόψουν τὰ σώματά τους σὲ κομμάτια καὶ μετὰ νὰ διαλύσουν τὰ ὑπολείμματα μέσα σὲ ὄξυ.

OLGA

TATIANA

Ὁ Ἠγέτης τῆς Ρωσίας, ὁ λαὸς του καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀντιπροσωπεύουν πνευματικὰ πράγματα. Εἶναι ἐνωμένοι ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων προσωπικοτήτων τους. Καὶ ἡ Ἀνακήρυξις τους ὡς Ἁγίων δὲν ἦταν μία «παπικὴ» ἀπόφασις αἰφνιδίας ἀγιοποιήσεως, ἀλλὰ μία κοινὴ ὁμολογία ὀλοκλήρου τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς πνευματικότητος, ἡ ὁποία ἐκπέμπεται ἀπὸ αὐτοὺς ἐπὶ ἑπτὰ δεκαετηρίδες περιπίου.

* * *

MARIE

ANASTASIA

ALEXIS

ME τὴν ἔλευσι τῆς μπολσεβικικῆς προπαγάνδας, τῆς «λαϊκῆς ἱστορίας», τῆς ἱστορίας τὴν ὁποία ἀντιλαμβάνεται ὁ λαὸς (ἢ, ὅπως πράγματι συνέβη στὴν Ρωσία, τῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία **ἐπεβλήθη** στὸν λαό), πολλοὶ μὴ Ρῶσοι ἐπίσης ἀρχισαν νὰ ἀποδέχωνται τὴν κομμουνιστικοποιημένη ἱστορία.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, εἶναι σύνηθες τὸ φαινόμενο νὰ φανταζώμεθα, ὅτι οἱ Ρῶσοι Ἐπίσκοποι τῆς ἐποχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως ἦσαν κοσμικοὶ ἄρχοντες καὶ ὅτι ὁ Τσάρος καὶ ἡ Οἰκογένειά του ἐχόρευαν, ἐνῶ ὁ λαὸς λιμοκτονοῦσε. Ὅποιαδήποτε ἀντίθετος ἀποψις τῆς ἱστορίας ἀποδίδεται εἰς «ἀγγραμμάτους» καὶ «φασίστες».

Ἐν τούτοις, ἡ μελέτη πολλῶν ἱκανῶν ἱστορικῶν καὶ κοινωνιολόγων τοὺς ἔχει ὀδηγήσει νὰ πιστεύσουν, ὅπως καὶ ἐγώ, ὅτι ὁ Τσάρος ἦταν ἓνας πολὺ εὐσεβής, διακριτικὸς ἡγέτης, ὁ ὁποῖος ἦταν συχνὰ τὸ θυμὰ ἐπαναστατικῶν συνωμοσιῶν, οἱ ὁποῖες εἶχαν σκοπὸ νὰ διαστρέψουν τὶς ἡγετικές του ἱκανότητες. Καὶ ἐνῶ πολλοὶ Ἐπίσκοποι στὴν Ρωσία παρεσύροντο ἀπὸ τὰ θέλητρα τοῦ κόσμου, ὅταν ἦλθε ὁ καιρὸς, ἐθυσίασαν τὴν ἴδια τους τὴν ζωὴ γιὰ νὰ ὁμολογήσουν τὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ προστατεύσουν τὰ ποιμνιά τους.

Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῆς ἱστορίας δὲν εἶναι «λαϊκὴ» ἱστορία. Ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐπιστημονικῆς ἀντικειμενικότητος, συχνὰ χρησιμοποιοῦν τὸ πρόσχημα τῆς «ἀντικειμενικότητος», γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὰ ἱστορικά τους ψεύδη. Αὐτὸ εἶναι ἰδιαίτερος ἀληθὲς στὴν Ρωσικὴ ἱστορία.

Καθίσταται ἀνόητον τὸ γεγονός, ὅτι «Ὁρθόδοξοι» ἐπιστήμονες γράφουν, ὅπως προσφάτως συνέβη ἐδῶ στὶς Η.Π.Α., ὅτι ὁ οἰοσδήποτε πιστεύει στὴν Ἁγιότητα τοῦ Τσάρου, εἶναι ἀπλῶς μὴ ἐπαρκοῦς μορφώσεως. Ἐπειδὴ ἔχω πέντε πτυχία Πανεπιστημίου (περιλαμβανομένου ἐνὸς διδακτορικοῦ ἀπὸ ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον γνωστὰ Πανεπιστήμια τῆς χώρας), ἐπειδὴ ἔχω κατὰ καιροὺς διδάξει σὲ διάφορα Πανεπιστήμια καὶ ἔχω ὠρισμένες ἱκανότητες ὡς συγγραφεὺς καὶ ἐπιστήμων, αἰσθάνομαι προσβεβλημένος μὲ τέτοιου εἴδους δηλώσεις. Ὡς συνήθως, ἔγιναν ἀπὸ ἓναν ἐπιπόλαιο μελετητὴ τῆς ἱστορίας, ὁ ὁποῖος διαθέτει περισσότερη αὐθάδεια παρὰ γνώσεις.

* * *

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ, τὴν ὁποίαν ἡ στρατευομένη Ἐκκλησία ἔφερε εἰς ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους, ἐκηρύχθη γιὰ

πρώτη φορά ἐλευθέρως ἀπὸ τὸν μέγαλο Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνο, τοῦ ὁποίου ἡ ἀγιότης ἀποδεικνύεται περισσότερο, διότι ὑπετάγη στὴν ἱστορικὴ θέλησι τοῦ Θεοῦ, παρὰ ἀπὸ οἰαδήποτε προσωπικά του γνωρίσματα Ἀγιότητος.

Αὐτὴ ἡ Μεγάλῃ Ἰδέα ἐπεβίωσε στὴν δόξα τῆς Βυζαντινῆς Πολιτείας. Δὲν ἀπώλεσθη ἀπὸ τὶς περιπέτειες τῆς ἱστορίας, διότι ὅταν ἀπέθανε στὸ Βυζάντιο, διετηρήθη στὴν Ἁγία Ρωσία.

Αὐτὴ ἡ Μεγάλῃ Ἰδέα – αὐτὴ ἡ πραγματοποιήσις τῆς Θελήσεως τοῦ Θεοῦ μέσα στὴν ἱστορία – εἶναι ἐκ τῶν βασικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς χριστιανικῆς θεωρήσεως τῆς ἱστορίας. Ἀκριβῶς ὅπως ἡ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ στὴν προσωπικὴ μας ζωὴ δίδει ἔννοια καὶ ταυτότητα, ἔτσι ἡ Μεγάλῃ Ἰδέα προσδίδει πνεῦμα στὴν δομὴ τῆς ἱστορίας.

Καὶ κατανοώντας τὴν ἱστορία μὲ τὸν τρόπο αὐτό, ποίος δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ τί ἦταν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο ξέσπασε τὴν μανία του στὴν τελευταία Βυζαντινὴ Πολιτεία, δηλαδὴ τὴν Ἁγία Ρωσία; Καὶ ποίος, μὲ τὸ ἴδιο κριτήριον, δύναται ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν, νὰ ἀμφιβάλλῃ γιὰ τὸν Μεγάλον ρόλο, ὁ ὁποῖος ἦταν προετοιμασμένος γιὰ τὸν Βασιλομάρτυρα Νικόλαο, ὁ ὁποῖος ἐτερμάτισε (προέπεμψε) τὴν Μεγάλῃ Ἰδέα, θυσιάζοντας τὴν ζωὴ του γιὰ τὸ Κράτος;

Ὅπως ἀκριβῶς οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ ὁποῖοι προσηλώθησαν στοὺς σταυροὺς καὶ ἐσταυρώθησαν ἀπὸ τοὺς δαιμονισμένους μπολσεβίκους, ἔτσι ἀκριβῶς ὁ Βασιλομάρτυς Νικόλαος ἐσταυρώθη στὸ πηδάλιον τοῦ πλοίου τῆς Πολιτείας. Ἡ Ἀνακήρυξις του καὶ ἡ Ἀνακήρυξις τῶν πολλῶν ἑκατομμυρίων μαρτύρων μαζί του, εἶναι γεγονότα, τὰ ὁποῖα δίδουν σημασίαν στὴν ἱστορία μας, τὰ ὁποῖα μᾶς ὁμιλοῦν περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ φέρουν ἄσχημα προμηνύματα γιὰ τὸ μέλλον.

Ἄλλοίμονο σὲ ὅλους μας ἐάν, παρανοώντας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὴν φύσιν τῆς Ἀγιότητος, τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα σαφῶς ἀνατρέπουν τὶς αἰτιοκρατικὰς, κοσμικὰς ἀπόψεις περὶ ἱστορίας καὶ τὴν Μεγάλῃ

Ἰδέα, ὅπως ἀναφαίνεται στὴν Βυζαντινὴ Πολιτεία, ἀρνούμεθα ἐν ὀνόματι τῆς Ὁρθοδοξίας ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἶναι μεγάλοι μεσολαβηταὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀπίστευτους χρόνους ποὺ ζοῦμε.

Ἡ Μεγάλῃ Ἰδέα ἀπῆλθε. Ἡ Μεγάλῃ Θλίψις μᾶς ἀναμένει τώρα. Καὶ πράγματι, ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀδυνατεῖ νὰ κατανοήσῃ αὐτό, εἶναι μωρός.

Ταπεινῶς σᾶς εὐχαριστῶ, γιὰ τὴν εὐκαιρία ποὺ μοῦ ἐδόθη, νὰ γράψω ὀλίγα λόγια γιὰ τὸ σπουδαῖο αὐτὸ θέμα.

† Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος **
(νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Ἑτνα)

(Ἐπεταὶ τὸ Μέρος Η')

(*) Περιοδ. «Ἅγιος Κυπριανός», ἀριθ. 167/Νοέμβριος 1982, σελ. 135-136, μὲ ἐλαφρὲς βελτιώσεις.

(**) Περιοδ. «Ἅγιος Κυπριανός», Μάϊος-Ἰούλιος 1986, σελ. 46-49, μὲ ἐλαφρὲς βελτιώσεις.

ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ Ο ΤΣΑΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β΄

Μέρος Η΄ (Τελευταίον)

ΜΕ ΤΗΝ ΧΑΡΙ τοῦ Κυρίου μας, κλείνουμε πρὸς τὸ παρὸν τὴν σειρά τῶν ἄρθρων μας ἐπὶ τῆς ἐπισήμου Ἀνακηρύξεως τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων τῆς Ρωσίας ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας τῆς Διασπορᾶς στὴν Νέα Ὑόρκη, κατὰ τὸ ἔτος 1981.

Ἐχουν παρέλθει εἴκοσι πέντε ἔτη ἀπὸ τὸ ὄντως ἱστορικὸ γεγονός τῆς Διακηρύξεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη δημοσίευσί τῆς ἐργασίας αὐτῆς. Ἐκτοτε, πολλὰ πράγματα ἔχουν ἀλλάξει καὶ δικαιώθησαν πλήρως οἱ ἐκφρασθεῖσες θέσεις μας ἐπὶ τῆς Ἀγιότητος τῶν Ρώσων Νέων Μαρτύρων τοῦ Κ΄ αἰῶνος, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Βασιλομάρτυρα Νικόλαον Β΄.

Τότε, ἐπὶ τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος, δύο ἐπιφανεῖς Κληρικοὶ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας, παρὰ τὸν διωγμὸν τὸν ὁποῖον ὑφίσταντο,

ἐμαρτύρησαν δημοσίως καὶ μετὰ παρρησίας, ἀλλὰ καὶ μὲ προφητικὴ διορατικότητα, πόσον ἦταν θεάρεστη καὶ σύμφωνη μὲ τὴν συνείδησι τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἡ Ἀνακήρυξις τῶν Νεομαρτύρων.

Ὁ Ἱερεὺς π. Γλέμπ Γιακούιν ἐδήλωσε:

«Πιστεύω, ὅτι ἡ Ἀνακήρυξις τῶν Νεομαρτύρων καὶ Ὁμολογητῶν τῆς Ρωσίας θὰ ἀλλάξη ριζικῶς τὴν ἱστορικὴ πορεία τῆς Ρωσίας καὶ ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου... Πιστεύω στὴν σύντομη ἀνάστασι τῆς Ρωσίας. Εἶθε νὰ ἀκούσῃ, ὅπως ὁ τετραήμερος Λάζαρος, τὴν θαυματουργικὴ κλῆσι τοῦ Παντοδυνάμου Κυρίου: “Δεῦρο ἔξω!”».

Καὶ ὁ π. Δημήτριος Ντοῦτκο, στὴν μαρτυρία τοῦ ὁποίου ἀναφερθήκαμε στὸ *Μέρος Ε΄* τῶν ἄρθρων μας, ἔγραφε:

«Ἡ φοβερὰ δοκιμασία τῆς Ρωσίας δὲν εἶναι δοκιμασία μόνο τῆς Ρωσίας, ἀλλὰ ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου. Γρήγορα θὰ ἀρχίσουν νὰ ὀμιλοῦν οἱ Ρῶσοι Μάρτυρες. Ὁ λόγος τῶν Ρώσων Μαρτύρων εἶναι ὁ νέος λόγος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἀληθινὴ εἰκόνα τῆς Ρωσίας εἶναι ἡ ἁγία Ρωσία».

* * *

ΜΕΤΑ ἀπὸ ὀλίγα χρόνια ἐπακολούθησε ἡ διάλυσις τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως καὶ οἱ πιστοὶ ἐντὸς τῆς Ρωσίας ἄρχισαν μίᾳ ἐργώδη προσπάθεια, γιὰ τὴν συλλογὴ δεδομένων-μαρτυριῶν, πρὸς ἔκδοσιν τῶν Ἀθλημάτων καὶ Θαυμάτων τῶν Ἁγίων Νέων Μαρτύρων.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν σχετικῶν βιβλίων, περιοδικῶν καὶ ἄλλων ἐντύπων, περιήλθε στὰ χέρια μας ὁ 5ος τόμος μιᾶς ἀνθολογίας τῶν Θαυμάτων τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, μὲ τίτλο: *«Μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ Ἁγίου Τσάρου»* (Μόσχα 2000, σελίδες 255), ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει διηγήσεις Θαυμάτων ἀπὸ εὐσεβεῖς Ὁρθοδόξους πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως ἀπὸ ὅλες σχεδὸν τὶς περιοχὲς τῆς ἀχανοῦς Ρωσίας, μὲ τὴν θερμὴ παράκλησι πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας νὰ προβῇ καὶ αὐτὸ

“ВЕРЮ ЧТО ПРОСЛАВЛЕНИЕ
НОВОМУЧЕНИКОВ И ИСПОВЕД-
НИКОВ РОССИЙСКИХ
КОРЕННЫМ ОБРАЗОМ
ИЗМЕНИТ ДАЛЬНЕЙ-
ШИЙ ХОД ИСТО-
РИЧЕСКИХ СУДЕБ
РОССИИ И ВСЕГО
МИРА...

...ВЕРЮ В СКОРОЕ
ВОСКРЕШЕНИЕ РОССИИ.
“ДА УСЛЫШИТ ОНА, ПО-
ДОБНО ЧЕТВЕРОДНЕВНО-
МУ СМЕРЯЩЕМУ ЛАЗАРУ ЧУ-
ДОДЕЙСТВЕННЫЙ ПРИЗЫВ —
ВСЕМОГУЩЕГО ГОСПОДА: ...
... ГРАДИ ВОН !”

СВЯЩЕННИК ГЛЕБ ЯКУНИН

**ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ !
ВОИСТИНУ ВОСКРЕСЕ !**

ТРУДНЫЙ ОПЫТ РОССИИ —

ЭТО НЕ ТОЛЬКО
ОПЫТ ДЛЯ РУССКИХ
ЭТО ОПЫТ ДЛЯ
ВСЕГО МИРА .
СКОРО ДОЛЖНЫ
БУДУТ ЗАГО —
ВОРИТЬ РУССКИЕ
МУЧЕНИКИ .

СЛОВО РУССКИХ
МУЧЕНИКОВ — ЭТО
НОВОЕ СЛОВО
ХРИСТИАНСТВА .
ПРАВДИВАЯ КАРТИНА
РОССИИ — СВЯТАЯ РУСЬ .

СВЯЩЕННИК АМИТРИЙ ДУДКО

**СВЯТЫЕ НОВОМУЧЕНИКИ
И ИСПОВЕДНИКИ РОС-
СИЙСКИЕ МОЛИТЕ БОГА
О НАС !**

στην Ἀνακηρύξι τῶν Νέων Μαρτύρων εἰδικὰ τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας.

Θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ κατακλείσουμε τὸ παρὸν τελευταῖο ἄρθρο μας μὲ τοὺς λόγους τῶν ἰδίων τῶν Νεο-Μαρτύρων, ὥστε ὁ ἀναγνώστης νὰ συναγάγῃ τὰ ἰδικὰ του συμπεράσματα, παραπέμποντες στὸ μέλλον τὴν δημοσίευσί τοῦ πλουσίου καὶ διδακτικοῦ ὑλικοῦ τῆς Ἀνθολογίας, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερα τῶν ποικίλων πηγῶν.

* * *

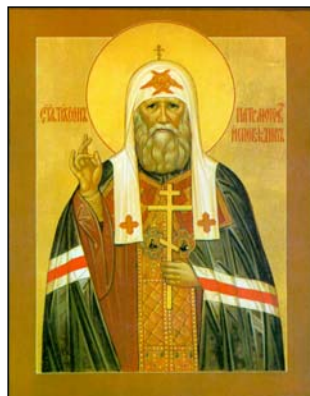
α) ΩΣ ΠΡΩΤΗ μαρτυρία, παρουσιάζουμε τὴν Ὁμιλία τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἁγίου Τύχωνος, Πατριάρχου Μόσχας (+1925), τὴν ὁποία ἐξεφώνησε μετὰ δακρύων κατὰ τὸ πρῶτο μνημόσυνο τοῦ φονευθέντος Τσάρου, ἀμέσως μετὰ τὴν κυκλοφορία παραπλανητικῶν εἰδήσεων ὑπὸ τῶν μπολσεβίκων.

Εἶναι ἀξιοσημεῖωτον, ὅτι ἡ ἱστορική καὶ πολυσήμαντος αὐτὴ Ὁμιλία περιελήφθη στὰ *Πρακτικὰ* τῆς Μεγάλης Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας στὴν Μόσχα (1917-1918), μὲ τὴν ἐγκρίσι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τὴν παρατήρησι, ὅτι ἐκφράζει τὸ χριστιανικὸ καθῆκον, οὐδόλως δὲ πολιτικὲς ἀπόψεις.

Ὁμιλία ἀπὸ στήθους τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου Τύχωνος, κατὰ τὴν Θεία Λειτουργία τῆς 8ης Ἰουλίου 1918, στὸν Ἱερὸ Ναὸ τῆς Εἰκόνας τῆς Παναγίας τοῦ Καζάν στὴν Μόσχα¹

«Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτὸν» (Λουκ. ια´ 28).

Αὐτοὶ οἱ λόγοι, οἱ ὁποῖοι μόλις ἀνεγνώσθησαν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐλέχθησαν παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅταν μία γυνὴ ἀπὸ τὸ πλῆθος, ἀπὸ ἐπίδρασιν ἑνὸς ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐκ τῆς διδασκαλίας Του, ἀνεφώνησε: «Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά Σε καὶ μαστοὶ οὗς ἐθήλασας» (Λουκ. ια´ 27)· δηλαδὴ, εἶναι εὐτυχῆς ἡ Μήτηρ, ἡ γεννήσασα καὶ ἀναθρέψασα ἕνα τοιοῦτον Υἱόν. Ὁ Κύριος, ὁ Ὅποῖος καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις ἐπίσης ἐτοποθέτησε τὴν πνευματικὴν συγγένειαν

ὑπεράνω τῆς φυσικῆς (Ματθ. ιβ´ 46-50), ἀπήντησε πρὸς αὐτήν: «**Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν**»· δηλαδή, περισσότερο εὐτυχεῖς ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἶναι συγγενεῖς μου κατὰ σάρκα, εἶναι ὅσοι εὐρίσκονται πλησίον μου ἐν πνεύματι, ἀκούοντες τοὺς λόγους μου καὶ τηροῦντες αὐτούς, οἱ ὅποιοι ζοῦν ὅπως διδάσκω μὲ λόγους πῶς νὰ ζοῦν.

Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἡ εὐτυχία μας, ἡ εὐλογία μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν τήρησιν ἐκ μέρους μας τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν ἐνσάρκωσιν εἰς τὰς πράξεις μας τῶν Ἐντολῶν τοῦ Κυρίου. Οἱ πρόγονοί μας ἐνεθυμοῦντο πιστῶς τὴν ἀλήθειαν αὐτήν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι παρέβαιναν, ὡς ἄνθρωποι, τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου, ὅμως ἐγνώριζον πῶς νὰ κατανοήσουν μὲ εἰλικρίνειαν ὅτι αὐτὸ ἦτο ἀμάρτημα καὶ ἐγνώριζον πῶς νὰ μετανοοῦν δι' αὐτό.

Ἐν τούτοις, ἡμεῖς, πρὸς λύπην καὶ ἐντροπήν μας, ζῶμεν εἰς καιρούς, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἀνοικτὴ παράβασις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ δὲν θεωρεῖται πλέον ὡς ἀμαρτία, ἀλλὰ δικαιολογεῖται ὡς κάτι νόμιμον.

Κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας, ἐπετελέσθη μία φρικτὴ πράξις: ὁ πρῶν Μονάρχης Νικόλαος Ἀλεξάνδροβιτς ἐξετελέσθη, συμφώνως πρὸς ἀπόφασιν τοῦ Οὐραλιανοῦ Σοβιὲτ τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Ἐργαζομένων καὶ Στρατιωτῶν, τὸ δὲ ὑψιστον ὄργανον τῆς Κυβερνήσεώς μας – ἡ [Κεντρικὴ] Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ– ἐνέκρινεν αὐτήν καὶ τὴν εθεώρησεν ὡς νόμιμον πράξιν.

Παρὰ ταῦτα, ἡ Χριστιανικὴ μας συνείδησις, καθοδηγουμένη ἀπὸ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, δὲν δύναται νὰ συμφωνήσῃ μὲ αὐτήν. Ὑποτασσόμενοι εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ καταδικάσωμεν τὴν πράξιν αὐτήν· εἰ δ' ἄλλως, τὸ αἷμα τοῦ ἐκτελεσθέντος θὰ ἐπιπέσῃ καὶ ἐφ' ἡμᾶς, ὅχι δὲ μόνον ἐπὶ τοὺς ἐπιτελέσαντας τὴν πράξιν αὐτήν.

Δὲν θὰ ἀποτιμῆσωμεν καὶ κρίνωμεν ἐδῶ τὰς πράξεις τοῦ πρῶν Μονάρχου· ἡ ἀπαθὴς κρίσις αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν, ἐνῶ Αὐτὸς ὁ ἴδιος τώρα ἴσταται ἐνώπιον τῆς ἀπροσωπολήπτου Κρίσεως τοῦ Θεοῦ. Παρὰ ταῦτα,

γνωρίζομεν ὅτι, ὅταν παρητήθη τοῦ θρόνου, ἔπραξε τοῦτο ἔχων ὑπ' ὄψιν του τὸ καλὸν τῆς Ρωσίας καὶ ἐξ ἀγάπης πρὸς αὐτήν. Μετὰ τὴν παραίτησίν του, θὰ ἠδύνατο νὰ εὕρη μίαν ἀσφαλῆ καὶ σχετικῶς ἡρεμον ζωὴν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὅμως δὲν ἔπραξε τοῦτο, ἐπιθυμῶν νὰ συμμετάσχη εἰς τὸ πάθος τῆς Ρωσίας. Δὲν προέβη εἰς τίποτε, προκειμένου νὰ βελτιώσῃ τὴν θέσιν του· χωρὶς νὰ παραπονεθῆ, ὑπετάγη εἰς τὴν "μοῖραν"... Καὶ ἐντελῶς αἰφνίδια, κατεδικάσθη εἰς ἐκτέλεσιν, κάπου εἰς τὰ βάθη τῆς Ρωσίας, ἀπὸ μίαν μικρὰν σπεῖραν, ὅχι δὲ διὰ κάποιαν ἐνοχὴν του, ἀλλὰ μόνον ἐπειδὴ ὑποθετικὰ κάποιος ἠθέλε νὰ τὸν συλλάβῃ². Αὐτὴ ἡ διαταγὴ ἐξετελέσθη καὶ αὐτὴ ἡ πράξις –μετὰ τὴν διάπραξιν τῆς ἐκτελέσεως– ἐνεκρίθη ἀπὸ τὴν ὑψίστην κυβερνητικὴν ἐξουσίαν.

Ἡ συνειδήσις μας δὲν δύναται νὰ εἰρηνεύσῃ μὲ τοῦτο, ὡς Χριστιανοὶ δὲ καὶ υἱοὶ τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ διακηρύξωμεν τοῦτο πρὸς ἅπαντας διὰ νὰ τὸ ἀκούσουν. Ἄς μᾶς χαρακτηρίσουν ἀντεπαναστάτας, ἄς μᾶς ρίψουν εἰς τὴν φυλακὴν, ἄς μᾶς φονεύσουν. Εἴμεθα προετοιμασμένοι νὰ ὑπομείνωμεν πάντα ταῦτα μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Σωτῆρος μας θὰ ἰσχύσουν ἐπίσης καὶ εἰς ἡμᾶς: «**Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν**».

* * *

β) ΥΠΑΡΧΟΥΝ πολλὰ ἐνδείξεις, ὅτι ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια εἶχε πλήρη ἐπίγνωσι, ὅτι ἀνέμενε Αὐτὴν μαρτυρικὸ τέλος καὶ ἐτοιμάζετο συνειδητὰ πρὸς τοῦτο· τὸ μόνον, τὸ ὁποῖο ἐφοβεῖτο ἦταν νὰ μὴν χωρίσουν Αὐτὴν οἱ μπολσεβίκοι ἀπὸ τὴν ἀγαπητὴ Ρωσίαν μὲ ἐξορία στὸ ἐξωτερικόν.

Ἄννα Βυρούμπωβα (1884-1964).

Τὸν «ἑσωτερικὸν κόσμον», τὴν πνευματικὴν κατάστασι, τῶν μελῶν τῆς Οἰκογενείας, τὰ ὁποῖα ἦσαν μεταξύ τους βαθειὰ συνδεδεμένα, ἐξέφραζε καθαρὰ ἡ Τσαρίνα Ἀλεξάνδρα στὶς ἐμπιστευτικὰς ἐπιστολὰς τῆς πρὸς τὴν γνήσια καὶ ἀδελφικὴ φίλη τῆς Ἄννα Βυρούμπωβα³, μὲ τὴν παράκλησι μάλιστα νὰ καύσῃ αὐτὰς, ὥστε νὰ μὴ προκαλέσουν «καταστάσεις».

Ἡ εὐσεβὴς Βασίλισσα, ἐξόριστη στὴν πόλι Τομπόλσκ τῆς Δυτικῆς Σιβηρίας ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ Αὐγούστου 1917 μέχρι τῆς ἀνοίξεως τοῦ 1918, φυλακισμένη σὲ ἓνα σπίτι τῆς πόλεως μὲ πολλὰ στερήσεις, ἀνοίγει τὴν δοκιμαζομένη καρδιά της ἐνώπιον τῆς φίλης της, ἡ ὁποία περνοῦσε ἐπίσης φοβερὰς δοκιμασίες στὴν μακρυνὴ Πετρούπολι, ἐνῶ τὸ μέτωπο κατὰ τῶν Γερμανῶν διαλύεται καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ ἐχθροῦ εἰσέρχονται βαθειὰ στὸ ρωσικὸ ἔδαφος, καὶ ὁλόκληρη ἡ Ρωσία μαστίζεται ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἀπὸ μίση, προδοσίες, βία, φρικτὰ ἐγκλήματα καὶ πρωτάκουστες ἱεροσυλίες.

Τὰ ἀκόλουθα ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῆς Τσαρίνας πρὸς τὴν Βυρούμπωβα εἶναι ἀρκετὰ ἐνδεικτικὰ καὶ σαφῆ τοῦ ὑψηλοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου αὐτῆς καὶ ὅλης τῆς Οἰκογενείας της.

* * *

« 9 Δεκεμβρίου 1917

...Σήμερα ἐορτάζεται ἡ Εἰκόνα [τῆς Παναγίας Θεοτόκου] “Ἀπροσδόκητος Χαρά”, τὴν ὁποία τώρα τιμῶ πάντοτε, καὶ Ἐσύ, ψυχούλα μου, κάνε τὸ ἴδιο. Εἶναι ἡ ἐπέτειος τοῦ τελευταίου ταξιδίου μας. Θυμᾶσαι πόσο εὐχάριστο ἦταν. Ἡ καλὴ Γερόντισσα ἔχει κοιμηθῆ, ἀλλὰ ἡ μορφὴ της εἶναι πάντοτε μαζί μου...

Ὁ Κύριος εἶναι τόσο πλησίον μας· αἰσθάνομαι τὴν ὑποστήριξι Αὐτοῦ· ἐκπλήσσομαι τακτικά, πῶς ἀντέχω πράγματα καὶ χωρισμούς, τὰ ὁποία πρὶν θὰ μὲ σκότωναν. Ὑπάρχει εἰρήνη στὴν ψυχῇ, ἂν καὶ ὑποφέρω φοβερὰ, φοβερὰ γιὰ τὴν Πατρίδα καὶ γιὰ Ἐσένα. Ὅμως κατανοῶ, ὅτι πάντως ὅλα εἶναι πρὸς τὸ καλύτερο, ἂν καὶ τίποτε περισσότερο δὲν καταλαβαίνω – ὅλοι ἔχουν τρελλαθῆ...».

• **Διευκρίνις:**

«Κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1916, ἡ Τσαρίνα ἐπισκέφθηκε τὴν πόλι Νόβγοροδ, μὲ μικρὴ συνοδίαν· ἐπισκέφθηκε τὰ στρατιωτικὰ Νοσοκομεῖα, τὰ Μοναστήρια καὶ παρευρέθη στὴν Θεία Λειτουργίαν στὸ Καθεδρικὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας. Στὸ Μοναστήρι “Δεσαίνου”, ἐπισκέφθηκε τὴν ἀσκήτρια Μαρία Μιχαήλοβνα στὸ μικρὸ κελλάκι της, ὅπου μὲ βαρεῖες ἀλυσίδες ἡ ἡλικιωμένη ἀσκήτρια εὐρίσκετο στὸ σιδερένιον κρεβάτι της. Μόλις εἰσηλθε ἡ Τσαρίνα, ἡ ἀσκήτρια

πρότεινε τὰ χέρια της καὶ εἶπε: “Ἰδοῦ, ἔρχεται ἡ Μάρτυς Βασίλισσα Ἀλεξάνδρα” ἡ ἀσκήτρια ἐνηγκαλίσθη τὴν Τσαρίνα καὶ τὴν εὐλόγησε. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες ἐκοιμήθη ἡ ἀσκήτρια ἡ προσφώνησί της ὅμως προξένησε βαθεῖα ἐντύπωση στὴν Τσαρίνα» (ἀπὸ τὶς Ἀναμνήσεις τῆς Ἄννας Βυρούμπωβα).

* * *

«20 Δεκεμβρίου 1917

...Ἐχω γεράσει πλέον, ἀλλὰ αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι ἡ μητέρα τῆς χώρας αὐτῆς [Ρωσίας] καὶ ὑποφέρω, σὰν γιὰ τὸ παιδί μου· ἀγαπῶ τὴν πατρίδα μου παρ' ὅλα τὰ φρικτὰ γεγονότα καὶ ἀμαρτήματα τώρα. Ἐσὺ γνωρίζεις, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ βγάλουν τὴν ἀγάπη γιὰ τὴν Ρωσία ἀπὸ τὴν καρδιά μου, παρ' ὅλη τὴν μαύρη ἀγνωμοσύνη πρὸς τὸν Μονάρχη, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο σπαράζει τὴν καρδιά μου. Ὅμως, αὐτὸ δὲν εἶναι ὅλη ἡ χώρα. Εἶναι μία ἀρρώστια, μετὰ τὴν ὁποία [ἡ Ρωσία] θὰ λάβῃ νέες δυνάμεις. Κύριε, ἴλεως γενοῦ καὶ σῶσον τὴν Ρωσία!...»

* * *

«9 Ἰανουαρίου 1918

...Πίστευσε, ἀγαπητή μου, ὅτι καὶ τώρα Κύριος ὁ Θεὸς δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃ Ἐσένα. Αὐτὸς εἶναι ἐλεήμων· σώζει τὴν ἀγαπητή, τὴν ἀγαπημένη μας Πατρίδα καὶ δὲν ὀργίζεται μέχρι τέλους. Νὰ ἐνθυμηῶσαι τὴν Παλαιὰν Διαθήκη· οἱ Ἰσραηλίται τὰ ὑπέφεραν ὅλα γιὰ τὶς ἀμαρτίες τους. Ἐφ' ὅσον ἐλησμόνησαν Κύριον τὸν Θεόν, δὲν κατῴρθωσαν νὰ διατηρήσουν εὐτυχία καὶ εὐημερία. Δὲν ἔχουν σύνεσι. Πόσο προσευχήθηκα τὴν 6η [Θεοφάνεια] νὰ στείλῃ ὁ Κύριος πνεῦμα συνέσεως, πνεῦμα φόβου Θεοῦ. Ὅλοι ἔχασαν τὰ μυαλά τους· ἡ βασιλεία τοῦ Πονηροῦ δὲν ἔφθασε ἀκόμη, ἀλλὰ τὰ παθήματα τῶν ἀθῶων μὲ σκοτώνουν...».

* * *

« 5 Φεβρουαρίου 1918

...Ὁ ἥλιος λάμπει, θερμαίνει τὴν ἡμέρα καὶ αἰσθανόμεθα ὅτι πάντως ὁ Κύριος δὲν θὰ μᾶς ἐγκαταλείψει, ὅτι θὰ μᾶς σώσει, ναί, θὰ μᾶς σώσει, ὅταν ὅλα γύρω εἶναι σκοτεινὰ καὶ ζοφερὰ καὶ χύνωνται τὰ δάκρυα. Ἡ πίστις εἶναι ἰσχυρά, τὸ πνεῦμα πρόθυμο, αἰσθάνομαι τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ἄγγελέ μου, μὴ στενοχωριέσαι – ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ γίνουν. Μόνο, Θεέ μου, πόσο λυπᾶμαι γιὰ τοὺς ἀθώους, χιλιάδες τῶν ὁποίων χάνονται...».

* * *

« 2/15 Μαρτίου 1918

...Σὲ λίγο ἔρχεται ἡ ἀνοιξὶς ἔξω καὶ χαρὰ στὶς καρδιές. Ἡ ὁδὸς τοῦ Σταυροῦ, καὶ μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη! Σὲ λίγο συμπληρῶνεται ἕνας χρόνος ἀπὸ τὴν ἀποχώρησί μας ἀπὸ κοντά Σου, ἀλλὰ τί εἶναι ὁ χρόνος; Δὲν εἶναι τίποτε· ἡ ζωὴ εἶναι ματαιότης· ὅλοι ἐτοιμαζόμεθα γιὰ τὴν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ἐπομένως, τίποτε δὲν εἶναι φοβερό. Μποροῦν νὰ ἀρπάξουν τὸ πᾶν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ τὴν ψυχὴ κανεὶς δὲν δύναται, ἂν καὶ ὁ διάβολος εὐρίσκεται σὲ κάθε βῆμα τοῦ ἀνθρώπου· εἶναι πονηρός· κι ἐμεῖς πρέπει νὰ τὸν πολεμήσωμε δυνατὰ· αὐτὸς καλύτερα ἀπὸ μᾶς γνωρίζει τὶς ἀδυναμίες μας καὶ τὶς ἐκμεταλλεύεται. Τὸ ἔργο μας, ὅμως, εἶναι νὰ εἴμεθα σὲ ἐγρήγοροι, νὰ μὴ ἀποκοιμηθοῦμε, ἀλλὰ νὰ πολεμήσωμε. Ὅλη ἡ ζωὴ εἶναι μία μάχη· χωρὶς αὐτὴν δὲν θὰ ὑπῆρχε ἀγώνας καὶ μισθός. Ὅλες τὶς δοκιμασίες, τὶς ὁποῖες Αὐτὸς [ὁ Κύριος] στέλνει, ἐπιτρέπει – ὅλα εἶναι πρὸς τὸ καλύτερον· παντοῦ βλέπει τὸ χέρι Του. Οἱ ἄνθρωποι Σοῦ κάνουν κάτι κακό. Ἐσὺ νὰ τὸ δέχεσαι χωρὶς γογγυσμό, καὶ Αὐτὸς θὰ στείλῃ τὸν φύλακα Ἄγγελο, τὸν παράκλητον Αὐτοῦ. Ποτὲ δὲν εἴμεθα μόνοι μας· Αὐτὸς – ὁ πανταχοῦ Παρὼν, ὁ Παντογνώστης – εἶναι ἡ αὐτο-Αγάπη. Πῶς νὰ μὴ Τὸν πιστεύσωμε; Ὁ ἥλιος λάμπει. Ἄν καὶ ὁ κόσμος ἀμαρτάνῃ καὶ ἐμεῖς ἀμαρτάνομε, σκότος

Ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια ἀπο-
λαμβάνει τὸν ἥλιο, Τομπόσκ 1918.

καὶ πονηρία βασιλεύουν, ἀλλὰ ὁ
Ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης θὰ λάμψη·
μόνο νὰ ἀνοιξῶμε τὰ μάτια μας,
τὴν πόρτα τῆς ψυχῆς νὰ κρατή-
σωμε ἀνοικτὴ, ὥστε νὰ δεχῶμεθα
τις ἀκτίνες τοῦ Ἡλίου αὐτοῦ μέσα
μας. Ἐμεῖς Τὸν ἀγαπᾶμε, παιδάκι
μου, καὶ γνωρίζομε ὅτι “οὕτω δεῖ
γενέσθαι”. Μόνον, κάνε ὑπομονὴ
ἀκόμη, παιδάκι μου, καὶ ἡ ὁδὴν

αὐτὴ θὰ περάσῃ· ἐμεῖς θὰ λησμονήσωμε τὰ βάσανα· θὰ
μείνῃ μόνον εὐγνωμοσύνη γιὰ ὅλα. Μεγάλῃ σχολῇ. Κύριε,
νὰ βοηθήσῃς αὐτούς, στοὺς ὁποίους ἡ ἀγάπη Σου δὲν
εὐρίσκει χῶρο στὶς σκληρυμμένες καρδιές τους, οἱ ὅποιοι
βλέπουν ὅλο κακὸ καὶ δὲν προσπαθοῦν νὰ καταλάβουν,
ὅτι ὅλο αὐτὸ θὰ περάσῃ· δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀλλοιῶς· ὁ
Σωτὴρ ἦλθε καὶ μᾶς ἔδειξε τὸ παράδειγμα. Ὁ ἀκολου-
θῶν τὴν ὁδὸν Αὐτοῦ, ἀκολουθεῖ τὴν ἀγάπῃ καὶ τὰ
παθήματα, κατανοεῖ ὅλη τὴν μεγαλωσύνη τῆς Οὐράνιας
Βασιλείας. – Δὲν δύναμαι νὰ γράψω· δὲν κατορθώνω νὰ
ἐκφράζω μὲ λόγια αὐτό, τὸ ὁποῖο γεμίζει τὴν ψυχὴ μου,
ἀλλὰ Ἐσὺ, ἡ μικρὴ μάρτυς μου, καλύτερα ἀπὸ μένα
κατανοεῖς τὰ πάντα· Ἐσὺ ἀνέβηκες ὑψηλότερα στὴν
κλίμακα αὐτῆ... Ζοῦμε ἐδῶ ὡσὰν νὰ μὴν εἴμεθα ἐδῶ,
βλέπουμε πολλὰ μὲ ἄλλα μάτια, καὶ συμβαίνουν δυσκολίες
καμμιά φορὰ μὲ ἄλλους, οἱ ὅποιοι ἂν καὶ θρησκευόνται,
ὅμως κάτι τοὺς λείπει – ὄχι, ὅτι ἐμεῖς εἴμεθα καλύτεροι·
ἀντιθέτως, ἐμεῖς πρέπει νὰ εἴμεθα περισσότερο συγκατα-
βατικοὶ πρὸς αὐτούς... Ὅργίζομαι ἀκόμη. Αὐτὴ εἶναι ἡ
μεγάλῃ ἁμαρτία μου, ἀπίστευτῃ ἀφροσύνη...».

* * *

«13/26 Μαρτίου 1918

...Ἰδοὺ ἡ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστὴ! Καθαρισθῶ-
μεν, ζητήσωμεν συγχώρησιν ἁμαρτιῶν διὰ τοὺς
ἑαυτοὺς μας καὶ διὰ πάντας, καὶ θὰ μᾶς ἀξιῶσῃ νὰ
ψάλωμεν εἰς ὅλην τὴν Ρωσίαν τὸ “Χριστὸς ἀνέστη!” Ἄς

έτοιμάζουμε τις καρδιές μας να δεχθούν Αυτόν, ἄς ἀνοίγωμε τις θύρες τῶν ψυχῶν μας· εἶθε νὰ κατοικήσῃ σὲ μᾶς τὸ πνεῦμα τῆς ἐγγρηγόρσεως, ταπεινοφροσύνης, ὑπομονῆς καὶ ἀγάπης καὶ σωφροσύνης· ἄς ἀποδιώχνωμε τοὺς λογισμοὺς, οἱ ὅποιοι μᾶς προσβάλλουν γιὰ πειρασμὸ καὶ ταραχή. Ἄς εἴμεθα ἄγρυπνοι στὴν σκοπιά. Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδιάς· ἄς δίνωμε στὸ Πνεῦμα ἐλευθερία νὰ ἀνέρχεται ἐλαφρὰ πρὸς τὸν οὐρανό· ἄς λάβωμε ἀκτῖνα φωτὸς καὶ ἀγάπης μέσα στὶς ἁμαρτωλὲς ψυχές μας. Ἄς ἀποδιώκωμε τὸν παλαιὸν Ἀδὰμ· ἄς ἐνδυσώμεθα τὸ ἐνδυμα τοῦ φωτός, ἀποτινάσσοντες τὴν σκόνη τοῦ κόσμου καὶ ἄς ἐτοιμασθῶμε γιὰ τὴν συνάντησι μὲ τὸν Οὐράνιο Νυμφίον. Ἐκεῖνος πάντοτε ὑποφέρει γιὰ χάρι μας καὶ μαζί μας καὶ διὰ μέσου ἡμῶν. Ἔτσι, Αὐτὸς μᾶς δίνει τὴν χεῖρα Του εἰς βοήθειαν, καὶ ἐμεῖς συμμετέχομε μὲ Αὐτόν, ὑποφέροντες χωρὶς γογγυσμοὺς ὅλες τις ὁδύνες, τὶς ὁποῖες ὁ Θεὸς μᾶς στέλνει. Γιατί νὰ μὴ πάσχωμε ἐμεῖς, ἐφ' ὅσον Αὐτός, ὁ ἀθῶος, ὁ ἀναμάρτητος, ἔπασχε ἐκουσίως; Ἄς ἐξαγοράσωμε ἐμεῖς ὅλα τὰ ἀπὸ ἑκατονταετίες ἁμαρτημάτων μας· ἄς πλύνωμε μὲ αἷμα ὅλες τὶς κηλίδες, ποὺ λερώνουν τὴν ψυχὴ μας. ὦ, παιδάκι μου, δὲν κατορθώνω νὰ τὰ γράψω· οἱ σκέψεις καὶ τὰ λόγια τρέχουν γρηγορώτερα τῆς πέννας. Συχώρησον τὰ λάθη καὶ νὰ ἐμβαθύνῃς στὴν ψυχὴ μου. Θέλω νὰ σοῦ μεταδώσω τὴν ἐσωτερικὴ αὐτὴ χαρὰ καὶ γαλήνη, μὲ τὴν ὁποῖα ὁ Θεὸς γεμίζει τὴν ψυχὴ μου – ἄραγε δὲν εἶναι αὐτὸ ἓνα θαῦμα! Δὲν φαίνεται ἀπὸ αὐτὸ ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ! – Θλιψίς ἀπεριόριστος – ὅλο αὐτὸ ποὺ ἀγαπῶ πάσχει· δὲν ὑπάρχουν ὅρια στὴν λάσπη καὶ τὴν ὁδύνη, ἀλλὰ ὁ Κύριος δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀπόγνωσι· Αὐτὸς φυλάσσει ἀπὸ τὴν ἀπελπισία, δίνει δυνάμεις, ἐμπιστοσύνη στὸ φωτεινὸ μέλλον ἀκόμη στὸν κόσμον τοῦτο.

Ἀγαπητὴ ψυχὴ, μάρτυς μου μικρῆ! Ὁ Οὐράνιος Πατὴρ ἄς θερμαίνῃ τὴν θλιμμένη ψυχὴ Σου, ἄς φωτίζη Ἐσένα μὲ τὸ οὐράνιον φῶς, σκεπάζων ὅλα τὰ τραύματά Σου μὲ ἀγάπη καὶ χαρὰ. Μὴ στενοχωριέσαι, φίλη μου! Θὰ

προσευχηθῶ γιὰ Ἐσένα στὴν λάρνακα τοῦ Ἁγίου [Ἰωάννου τοῦ Τομπόσκ], νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν καρδιά Σου».

* * *

«10/22 Ἀπριλίου 1918

...Σὲ ὅλα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ὅσο βαθύτερα τὸ βλέπεις, τόσο σαφέστερα τὸ καταλαβαίνεις. Οἱ θλίψεις ἐπιτρέπονται γιὰ τὴν σωτηρία μας. Ἐδῶ πενθοῦμε γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας καὶ δίνεται ἡ δυνατότης νὰ διορθωθοῦμε· καμμιά φορὰ ἐπιτρέπονται γιὰ νὰ μετρήσουν τὴν ταπείνωσι καὶ πίστι· ἄλλη φορὰ γιὰ παράδειγμα γιὰ τοὺς ἄλλους. Ἐν τούτοις, πρέπει νὰ ἐπιδιώξωμε κέρδος καὶ νὰ αὐξηθοῦμε πνευματικά. Θὰ ἀναφέρω μία παραβολὴ ὅχι τόσο ὁμορφή· εἶναι καλὰ τὰ λιπάσματα [γιὰ τὸν κῆπο]... καὶ μετὰ αὐξάνεται, ἀνθίζει πλούσια, μὲ εὐωδία, μὲ ἀρώματα, καὶ ὁ κηπουρὸς γυρίζει τὸν κῆπο του καὶ πρέπει νὰ εὐχαριστιέται μὲ τὰ φυτὰ του. Ἄν ὄχι, πάλι μὲ τὸ μαχαίρι του ἔρχεται, κόβει, ποτίζει, βγάζει τὰ ἀγκάθια, τὰ ὁποῖα πνίγουν τὰ ἄνθη καὶ περιμένει τὸν ἥλιο καὶ τὴν ἡπια αὔρα. Ἀναπαύεται μὲ τὴν ἀνάπτυξι τῶν μικρῶν του, τὰ ὁποῖα ἐφύτευσε μὲ ἀγάπη. Θὰ μπορούσα νὰ γράφω χωρὶς τέλος γιὰ τὸν κῆπο, γιὰ ὅλα τὰ φυτὰ, καὶ πῶς πρέπει νὰ προσέχωμε μῆπως τὰ χαλάσωμε, νὰ μὴ κάνωμε ζημιὰ στὰ τρυφερὰ ἄνθη...».

* * *

γ) ΚΛΕΙΝΟΥΜΕ μὲ τὸ ἐξῆς πράματι συγκλονιστικὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὶς τελευταῖες ἐπιστολὲς τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, ὅπου ἡ Μεγάλῃ Δούκισσα Ὑλγα γράφει καὶ διακηρύσσει τὴν *Πνευματικὴ Διαθήκη* τοῦ Βασιλομάρτυρος Πατέρα της· ἡ *Διαθήκη* αὐτὴ ἔχει τώρα σφραγισθῆ μὲ τὸ μαρτυρικὸ αἷμα Αὐτοῦ καὶ ὄλων τῶν Μελῶν τῆς Οἰκογενείας Του.

«Ὁ Πατέρας παρακαλεῖ νὰ μεταφέρετε σὲ ὅλους, ὅσοι παραμένουν πιστοὶ εἰς Αὐτόν, καὶ σὲ ὅσους αὐτοὶ δύνανται νὰ ἐπιδράσουν, νὰ μὴν ἐκδικηθοῦν χάριν Αὐτοῦ, διότι Αὐτὸς τοὺς ἔχει ἤδη συγχωρήσει

όλους και προσεύχεται για όλους· επίσης να μην έκδικηθούν για τὸν ἑαυτό τους· να ἐνθυμοῦνται δέ, ὅτι τὸ κακό, τὸ ὁποῖο τώρα ὑπάρχει στὸν κόσμο, θὰ γίνῃ ἰσχυρότερο, ἀλλ' ὅμως τὸ κακὸ δὲν νικᾶται διὰ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ μόνο διὰ τῆς ἀγάπης...».

1. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ρωσικοῦ πρωτοτύπου. Τὸ κείμενο ἐγράφη ἀπὸ ἕναν κληρικὸ καὶ ἐνεκρίθη ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Πατριάρχη. Ἐξεδόθη στὰ «Πρακτικὰ τῆς Ἱεραῶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας 1917-1918», τ. 9, σελ. 182-183 (Μόσχα 2000) / Πρᾶξις 132, 9 (22) Ἰουλίου 1918, § 103.
2. Οἱ λόγοι τοῦ Ἁγίου Πατριάρχου στὸ σημεῖο τοῦτο ἀντικατοπτρίζουν τὴν πληροφόρησι στὰ ἐπίσημα *Δελτία Εἰδήσεων*, τὰ ὁποῖα ἐξεδόθησαν ἀπὸ τὴν κομμουνιστικὴ Κυβέρνησι σχετικὰ μὲ τὴν ἐκτέλεσι τοῦ Τσάρου.

Κατὰ τὰ *Δελτία* αὐτά, ἡ οἰκογένεια τοῦ Τσάρου εἶχε μεταφερθῆ σὲ ἄλλο τόπο γιὰ λόγους ἀσφαλείας· διὰ τοῦτο ὁ Πατριάρχης δὲν ἀναφέρεται στὸ μαρτυρικὸ τέλος αὐτῆς. Στὴν πραγματικότητα, ὅλη ἡ οἰκογένεια εἶχε ἐκτελεσθῆ (βλ. *Μέρος Α'* τῆς παρούσης ἐργασίας), κατόπιν μυστικῆς διαταγῆς τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς στὴν Μόσχα. Τὸ τηλεγράφημα τῆς Οὐραλιανῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ ὁποῖο παραθέτουμε παραπλεύρως, γιὰ τὴν ἐκτέλεσι τῆς ἐν λόγω ἐντολῆς σώζε-ται.

Οἱ παραπλανητικὲς εἰδήσεις, διαδιδόμενες ἐπισημῶς ἀπὸ τὴν κομμουνιστικὴ Κυβέρνησι, εἶχαν βεβαίως πολιτικὲς σκοπιμότητες.

Ἐνδεικτικὰ εἶναι τὰ σχετικὰ γεγονότα στὸν Κίεβο, ὅταν διαδόθηκε ἡ εἰδήσις, ὅτι ὁ Τσάρος ἐκτελέσθηκε στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ ἀναρίθμητο πλῆθος πιστῶν συνέρρευσε γιὰ τὸ μνημόσυνο. Ἐν ὄψει τούτου, οἱ Τοπικὲς Ἀρχὲς προσεκάλεσαν τὸν Μητροπολίτη Κιέβου κ. Ἀντώνιο (Χραποβίτσκι) καὶ τοῦ εἶπαν, ὅτι ἔχουν λάβει πληροφορίες ὅτι οἱ φῆμες περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Τσάρου δὲν εἶναι ἀληθεῖς καὶ ὅτι ζῆ ἀκόμη μὲ τὴν οἰκογένειά του. Ὡς ἐκ τούτου, δὲν τελέσθηκε ἡ ἐπιμνημόσυνος Ἀκολουθία, ὁ δὲ λαὸς ἀπεχώρησε χαρού-

Τὸ κρυπτογραμμένο τηλεγράφημα τῆς Οὐραλιανῆς Ἐπιτροπῆς, 4/17 Ἰουλίου 1918, 21.00' ὥρα, πρὸς τὸν Γραμματέα τοῦ Σοβναρκὸμ [Ἰπουργικοῦ Συμβουλίου] στὴν Μόσχα, μὲ τὸ ἐξῆς μήνυμα:

«Πεῖτε στὸν Σβερντλόφ, ὅτι ὅλη ἡ οἰκογένεια εἶχε τὴν ἴδια τύχη μὲ τὴν κεφαλὴ· ἐπισημῶς ἡ οἰκογένεια θὰ χαθῆ στὴν μεταφορὰ».

μενος με την ψευδή έντύπωση, ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ Τσάρου καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του δὲν κινδυνεύει.

Ὁ Λέων Τρότσκι (1879-1940) ἔγραψε στὸ *Ἡμερολόγιό* του σχετικά:

«Σὲ μία σύντομη επίσκεψί μου στὴν Μόσχα –μερικὲς ἐβδομάδες, νομίζω, πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσι τῶν Ρωμανῶφ– ἐγὼ μεταξύ ἄλλων εἶπα στὸ Πολιτμπουρό, ὅτι ἐν ὄψει τῆς κρίσιμου καταστάσεως στὰ Οὐράλια, πρέπει νὰ ἐπισπεύσωμε τὸ δικαστήριον τοῦ Τσάρου... Τέσσερα ἄτομα ἔλαβαν μέρος: ὁ Λένιν, ἐγὼ, ὁ Σβερντλῶφ καὶ ὁ Κάμενεφ, ὁ ὁποῖος κάπου δὲν ὑπολογίσθηκε... Κατὰ τὴν ἐπομένην επίσκεψί μου στὴν Μόσχα, μετὰ τὴν πτώσι τοῦ Αἰκατερίνεμπουργκ [στὰ χέρια τοῦ Λευκοῦ Στρατοῦ, 12/25 Ἰουλίου 1918], ἐγὼ ἐρώτησα τὸν Σβερντλῶφ μετὰξὺ ἄλλων: “Καὶ ποῦ εἶναι ὁ Τσάρος;” “Φυσικά”, ἀπάντησε, “πυροβολήθηκε”. “Καὶ ἡ οἰκογένεια;”. “Πυροβολήθηκε μαζί του”. “Ὅλοι;”, ἐγὼ ἐρώτησα με ἐκπληξι. “Ὅλοι τοὺς! Καὶ τί;” Αὐτὸς ἀνέμενε τὴν ἀντίδρασί μου. Ἐγὼ δὲν εἶπα τίποτε. “Ποῖός τὸ ἀπεφάσισε;”, ἐγὼ ἐρώτησα. “Ἐμεῖς τὸ ἀπεφασίσαμε ἐδῶ. Ὁ Ἡλίτς [Λένιν] θεωροῦσε ὅτι δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἀφήσουμε [τοὺς Λευκοὺς] νὰ ἔχουν ἓνα ζωντανὸ λάβαρο στίς δύσκολες αὐτὲς συνθήκες”».

3. **Ἄννα Βυρούμπωβα** (1884-1964): κυρία τῆς τιμῆς στὴν ἀκολουθία τῆς Τσαρίνας, πέρασε ὀλίγους μῆνες σὲ ἄκρως δυστυχισμένο γάμο, ὁ ὁποῖος τελικὰ διελύθη· ἐσυκοφαντήθη με ἐξαιρετικὴ ἔμφασι μαζί με τὴν Τσαρίνα γιὰ δῆθεν ἀκόλαστες σχέσεις με τὸν Ρασποῦτιν· μετὰ τὴν Ἐπανάστασι, συνελήφθη ἀπὸ τὴν προσωρινὴ Κυβέρνησι καὶ ὑπεβλήθη σὲ ἀνάκρισι ἀπὸ τὴν κρατικὴ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἐξερενουῖσε τὴν ὑπόθεσι τοῦ Ρασποῦτιν· ἡ ἱατρικὴ ἐξέτασις ἀπέδειξε τὴν πλήρη ἀθωότητά της, διότι εὐρέθη παρθένος (!) μετὰ τὸ μαρτύριον τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, προσέφυγε στὴν Φιλανδία, ὅπου ἔγραψε τίς *Ἀναμνήσεις* της.

* * *

Πηγές

Στὰ ρωσικά:

Деяния Священного Собора Православной Росийской Церкви 1917-1918 22. [Πρακτικὰ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας 1917-1918], ττ. 1-11, Государственный архив РФ, Новоспасский Монастырь, Москва 1994, 2000 γγ.

Протопресвитеръ Михаилъ Польскій, *Новые мученики росийские* [Οἱ Νέοι Μάρτυρες τῆς Ρωσίας], τ. 1, Holy Trinity Monastery, Jordanville, N.Y. 1949 γ.; репринтное издание Москва без года.

Письма Царской Семьи изъ заточения [Ἐπιστολαὶ τῆς Τσαρικῆς Οἰκογενείας ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας], Holy Trinity Monastery, Jordanville, N.Y. 1974 γ.

Иеромонах Дамаскин (Орловский), *Мученики, исповедники и подвижники благочестия Росийской Православной Церкви XX столетия* [Μάρτυρες, ὁμολογηταὶ καὶ ἀσκηταὶ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Κ' αἰῶνος], κη. 1, Издательство «Булат», Тверь 1992 γ.

Στὰ ἀγγλικά:

Robert Wilton, *The Last Days of the Romanovs* [Οἱ Τελευταῖες Ἡμέρες τῶν Ρωμανῶφ], London 1920.

Pierre Gilliard, *Thirteen Years at the Russian Court* [*Δεκατρία χρόνια στην ρωσική Αύλη*], trans. F. Applesby Holt, New York 1970.

The New Martyrs of Russia [*Οι Νέοι Μάρτυρες της Ρωσίας*], Montreal 1972.

J.C. Trewin, *The House of Special Purpose* [*Ο Οίκος Ειδικού Προορισμού*], *Compiled from the Papers of their English Tutor Charles Syndey Gibbes*, New York 1975.

Ian Vorres, *The Last Great Duchess* [*Η Τελευταία Μεγάλη Δούκισσα*], London 1985.

Περιοδικά:

Православная Жизнь (Holy Trinity Monastery, Jordanville NY, USA).

Православная Русь (Holy Trinity Monastery, Jordanville NY, USA).

Orthodox Life (Holy Trinity Monastery, Jordanville NY, USA).

Orthodox Word (St. Herman Monastery, Platina CA, USA).